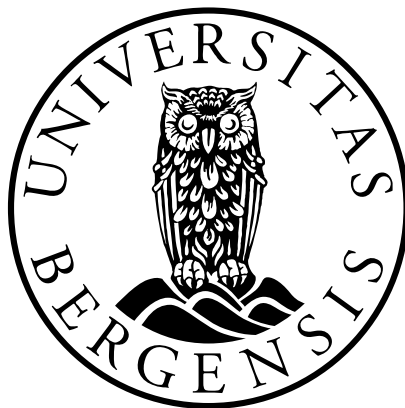

Skyldspørsmålet i dopingsaker for idrettsutøvere

Kandidatnummer: 86

Antall ord: 14979

JUS399 Masteroppgave
Det juridiske fakultet

UNIVERSITETET I BERGEN

1. Juni 2018

INNHOLDSFORTEGNELSE

1. <u>INNLEDNING</u>	s. 4
1.1. Tema, rettslig plassering og aktualitet	s. 4
1.2. Hensyn – the spirit of sport	s. 6
1.3. Begrepsavklaring	s. 7
1.3.1. <i>Doping</i>	s. 7
1.3.2. <i>Prohibited List</i>	s. 8
1.3.3. <i>Prohibited Substances</i>	s. 9
1.4. Veien videre og avgrensning	s. 9
2. <u>AKTØRER, REGELVERK OG TVISTELØSNINGSORGANER</u>	s. 10
2.1. Aktørene i kampen mot doping	s. 10
2.2. Regelverk	s. 11
2.2.1. <i>World Anti-Doping Code og NIFs lov</i>	s. 11
2.2.2. <i>Internasjonale konvensjoner</i>	s. 12
2.3. Tvisteløsningsorganer	s. 13
3. <u>METODE</u>	s. 13
4. <u>BRUDBESTEMMELSEN I WADC ARTIKKEL 2.1</u>	s. 17
4.1. Presentasjon av bestemmelsen	s. 17
4.2. Strict liability – Objektivt ansvar	s. 19
4.2.1. <i>Forståelsen av regelen</i>	s. 19
4.2.2. <i>Begrunnelse for regelen om objektivt ansvar</i>	s. 20
5. <u>SANKSJONSBESTEMMELSENE</u>	s. 24
5.1. Presentasjon av sanksjonsbestemmelsene	s. 24
5.2. Kravet til forsett	s. 25
5.3. Vurderingen av om en utøver har handlet forsettlig	s. 27
5.3.1. <i>Bevis for hvordan stoffet kom inn i kroppen</i>	s. 27
5.3.2. <i>Hva som kreves for å bevise indirect intent</i>	s. 30

6. <u>LEMPNINGSREGLENE</u>	s. 32
6.1. Presentasjon av mulighetene	s. 32
6.2. Bortfall av sanksjon – No Fault or Negligence	s. 34
6.2.1. <i>Definisjon og tolkning</i>	s. 34
6.2.2. <i>Hva som utgjør tilstrekkelig bevis for at en utøver har handlet uten skyld</i>	s. 36
6.3. Reduksjon av sanksjon – No Significant Fault or Negligence	s. 40
6.3.1. <i>Definisjon og tolkning</i>	s. 40
6.3.2. <i>Hvor mye skal sanksjonen reduseres?</i>	s. 44
7. <u>AVSLUTNING</u>	s. 47
7.1. utfordringer med regelverket	s. 47
7.2. Kommentarer til sanksjonene	s. 49
8. <u>KILDELISTE</u>	s. 51

1. INNLEDNING

1.1. Tema, rettslig plassering og aktualitet

Doping i idrett har vært en utfordring over lang tid. Konkurransen på toppnivå er så stor at enkelte utøvere velger å benytte prestasjonsfremmende stoffer eller metoder for å oppnå bedre resultater enn konkurrentene. For å håndtere problemstillingene knyttet til doping i idrett har det blitt etablert et internasjonalt regelverk som regulerer hva som er forbudt i idretten, samt hva som er konsekvensene av å handle i strid med reglene. I denne oppgaven skal det gjøres rede for og foretas en drøftelse av skyldspørsmålet som reises der en utøver har avlagt en positiv dopingprøve. Dette utgjør en sentral del av antidopingregelverket.

Temaet er aktuelt i Norge i lys av to relativt nye tilfeller av doping blant norske toppidrettsutøvere. Begge utøverne presterte på internasjonalt toppnivå i langrenn da de handlet i strid med antidopingreglene. Therese Johaug avla positiv dopingprøve for et forbudt stoff og ble utestengt i 18 måneder.¹ Martin Johnsrud Sundby ble utestengt i to måneder for feil bruk av astmamedisin.² Temaet har også fått mye oppmerksomhet internasjonalt i forbindelse med de Olympiske Leker i Pyeongchang i 2018. Her ble alle utøverne fra Russland utestengt på grunn av doping med unntak av enkelte utøvere som fikk stille under nøytralt flagg.³

Den organiserte idretten i Norge står uavhengig av det offentlige. All organisert idrett, uavhengig av gren, blir administrert og regulert av Norges Idrettsforbund og Olympiske og Paralympiske Komité (NIF). NIF har utviklet et selvdømme for idretten i Norge.⁴ Dette innebærer at organisert idrett i Norge er regulert gjennom et regelverk utarbeidet av NIF⁵ og som håndheves i en egen voldgiftsrett for idrett.⁶

¹ CAS 2017/A/5015

² CAS 2015/A/4233

³ Tas-cas.org, *Media Release 9* http://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Media_Release_AHD9_DecisionOG18_02_03.pdf (link til dokument publisert 09.02.18. Sist åpnet 23.05.18)

⁴ Gunnar-Martin Kjenner (red.), *Idrett og juss*, 4. utgave, Oslo 2012 s. 277.

⁵ Norges Idrettsforbund og Olympiske og Paralympiske Komités lov (07.06.2015 nr. 1) (heretter NIFs lov).

⁶ NIFs lov§11-11.

For at selvdømmet skal fungere må alle som ønsker å delta i organisert idrett i Norge signere en kontrakt som binder dem til å overholde NIFs regelverk. Dette gjelder uavhengig om man driver med amatøriddrett eller toppidrett og uavhengig av idrettsgren.⁷ Derfor er kontraktsretten viktig på idrettens område. Kontrakten binder utøveren til å overholde antidopingregelverket. Dersom en utøver ikke overholder antidopingreglene kan utøveren, med basis i kontrakten, sanksjoneres i henhold til det gjeldende regelverket.

Internasjonalt er World Anti-Doping Code (WADC) det overordnede regelverket på idrettens område. Antidopingreglene i NIFs lov samsvarer i stor grad med reglene i WADC.

I introduksjonen til WADC beskrives regelverket slik at disse ”sport-specific rules and procedures, aimed at enforcing anti-doping rules in a global and harmonized way, are distinct in nature from criminal and civil proceedings”.⁸ På grunn av antidopingreglene sitt internasjonale preg er dette regler som ikke kan plasseres i bås med allerede etablerte rettsområder. Således er reglene spesielle, noe som gjør at regelverket er utfordrende å tolke og anvende. Dette vil bli gjennomgått i kapittelet om metode.

WADC er et omfattende regelverk. Reglene som er relevant for denne oppgaven kan i hovedtrekk deles inn i tre ulike kategorier.

Den første kategorien er bruddbestemmelsene. Disse bestemmelsene regulerer hvilke handlinger som ikke er tillatt i idretten og finnes i WADC artikkel 2.1 til 2.10. Et brudd på disse bestemmelsene kalles en ”anti-doping rule violation” (ADRV).⁹ Eksempler på handlinger som ikke er tillatt i idretten er å innta forbudte stoffer (artikkel 2.1), å nekte å avlegge dopingprøve (artikkel 2.3) og å oppgi feil informasjon om hvor utøveren befinner seg i forbindelse med testing (artikkel 2.4). For å konstatere en ADRV på bakgrunn av artikkel 2.3 til 2.5 og artikkel 2.7 til 2.10, må det foretas en vurdering av

⁷ Idrettsforbundet.no, *Om Norges Idrettsforbund* <https://www.idrettsforbundet.no/om-nif/om-norges-idrettsforbund/> (23.05.18) og Idrettsforbundet.no, *Organisering* <https://www.idrettsforbundet.no/om-nif/organisering/> (23.05.18).

⁸ World Anti-Doping Code 2015 (WADC) s. 17.

⁹ Denne forkortelsen er brukt i praksis fra Court of Arbitration for Sport (CAS). Se bl.a. CAS 2017/A/5017. CAS sin rolle er redegjort for i punkt 2.3.

utøverens skyld i relasjon til den forbudte handlingen. For å avgjøre om det foreligger en ADRV på bakgrunn av artikkel 2.1, 2.2 og 2.6, er det ikke nødvendig å ta stilling til om utøveren har utvist skyld. Etter artikkel 2.1 er det tilstrekkelig at det foreligger en positiv dopingprøve.

Den andre kategorien er sanksjonsbestemmelsene. Disse avgjør hvilken sanksjon en utøver skal ilegges etter at det har blitt konstatert en ADRV. Sanksjonsbestemmelsene finnes i WADC artikkel 9 og artikkel 10.1-10.3. Artikkel 9 og 10.1 regulerer umiddelbare konsekvenser som følge av positivt prøve i konkurranse eller mesterskap. De resterende bestemmelsene regulerer sanksjoner som ilegges uavhengig av når en ADRV ble begått. Det avgjørende er om den aktuelle ADRV ble begått forsettlig eller med en lavere grad av skyld. En sanksjon innebærer normalt utestengelse i to eller fire år fra all idrett. Dette gjelder imidlertid kun ved første gangs overtredelse. Der utøveren bryter antidopingreglene flere ganger sanksjoneres vedkommende mye strengere.

Den tredje og siste kategorien er lempningsbestemmelsene. Disse finnes i WADC Artikkel 10.4-10.6. Lempningsbestemmelsene åpner for at lengden på utestengelsen utøveren i utgangspunktet skal ilegges kan reduseres eller bortfalle. I to av bestemmelsene, artikkel 10.4 og 10.5, beror vurderingen på hvilken grad av skyld utøveren utviste i relasjon til bruddet. For at sanksjonen skal *bortfalle* må utøveren har utvist ”No Fault or Negligence” i relasjon til bruddet, mens kravet er ”No Significant Fault or Negligence” for *reduksjon* av sanksjonen. Artikkel 10.6 åpner for både bortfall og reduksjon av sanksjon på bakgrunn av andre vurderinger enn skyld.

Det kan tilsynelatende fremstå slik at man skal vurdere utøverens skyld flere ganger. Dette er imidlertid ikke tilfellet, noe som vil bli presisert ytterligere i hoveddelen.

1.2. Hensyn – the spirit of sport

Antidopingreglene er laget for å ivareta det fundamentale verdigrunnlaget i idretten. I WADC er dette verdigrunnlaget omtalt som ”the spirit of sport” – idrettens ånd.¹⁰ Begrepet representerer hovedformålet med all idrett; at mennesket skal få utfolde sine naturlige talenter i en rettferdig arena. I WADC omtales the spirit of sport som en

¹⁰ WADC s.14.

feiring av ”the human spirit, body and mind”.¹¹ Uten en kropp som spiller på lag, et sunt sinn og en sterk vilje, vil en utøver aldri komme langt i utøvelsen av sin idrett.

Bak begrepet ”the spirit of sport” ligger en rekke viktige verdier som er grunnleggende i idretten. Alle disse verdiene er nevnt i introduksjonen til WADC.¹² Man skal blant annet oppmuntre fremragende prestasjoner, opprettholde god helse, respektere gjeldende regler og ha respekt for seg selv og andre deltakere. I tillegg er et viktig aspekt ved idretten at man skal utøve ”fair play”. I antidopingreglene innebærer fair play at alle utøvere, uavhengig av idrettsgren, skal konkurrere på like vilkår.¹³ De fleste dopingmidler kan bidra til å øke den naturlige prestasjonsevnen til utøveren. For å kunne sikre like konkurranse- og treningsvilkår for alle utøvere er doping forbudt i all idrett.

Doping utgjør en alvorlig trussel både mot idrettens verdigrunnlag og utøvernes helse. Derfor er det viktig å ta kampen mot doping på alvor for å ivareta the spirit of sport. WADC er per i dag det viktigste våpenet i denne kampen og skal bidra til å hindre at utøvere som tyr til doping får muligheten til å delta i organisert trening og konkurranse.

1.3. Begrepsavklaring

1.3.1. Doping

Doping er et kjent begrep som brukes i ulike sammenhenger. Definisjoner og innholdet av begrepet kan variere. På idrettens område tjener doping som et samlebegrep på alle stoffer og metoder som er forbudt å benytte.¹⁴ I WADC artikkel 1 i defineres doping som brudd på en eller flere av bruddbestemmelsene. Disse er presentert ovenfor i kapittel 1.1.

Etter straffeloven¹⁵ §234 og §235 er det ulovlig å benytte stoffer som anses som dopingmidler. Overtredelse av disse bestemmelsene kan straffes med fengsel i 2 til 6 år avhengig av alvorlighetsgraden i overtredelsen. De midler som anses som doping etter straffeloven er imidlertid ikke nødvendigvis de samme som er forbudt i idretten. De forbudte

¹¹ WADC s.14.

¹² WADC s.14.

¹³ WADC s.14

¹⁴ Antidoping.no, *Hva er doping?* <https://antidoping.no/regler/hva-er-doping/> (23.05.18)

¹⁵ Lov 20. Mai 2005 nr.28 om straff (straffeloven).

stoffene etter straffeloven finnes i ”Forskrift om hva som er dopingmidler”.^{16, 17} Oversikt over hvilke stoffer og metoder som er forbudt i idretten finnes på Prohibited List.¹⁸ Et eksempel på et stoff som står oppført på begge listene er testosteron.¹⁹ I oppgaven vil det, av hensyn til oppgavens omfang, ikke bli redegjort for eventuell dobbel behandling av tilfeller hvor bruk av et bestemt stoff er forbudt både etter straffeloven og etter idrettens regelverk.

1.3.2. Prohibited List

Prohibited List er utviklet av World Anti-Doping Agency og oppdateres etter hvert som nye stoffer og metode forbys.²⁰ Utøverne må selv holde seg oppdatert om hvilke stoffer som til enhver tid står oppført på listen. Listen er tilgjengelig for alle på WADA sine nettsider.²¹

Formålet med antidopingarbeidet er å promotere helse, rettferdighet og likhet for alle utøvere.²² Prohibited List omfatter derfor både stoffer og metoder som bidrar til å øke prestasjonsevnen, og stoffer og metoder som i tillegg, eller alene, er helsefarlig.²³

Listen skiller mellom stoffer og metoder som er forbudt både i og utenfor konkurranse, samt de stoffer og metoder som kun er forbudt i konkurranse.²⁴ Begrunnelsen for at noen stoffer og metoder bare er forbudt i konkurranse er at disse kun påvirker utøverens prestasjonsevne i en kort periode etter de er inntatt, uten å ha langvarig effekt. Eksempler på slike stoffer er amfetamin, kokain og morfin. De stoffer og metoder som er forbudt hele tiden kan påvirke kroppen over en lengre periode, og av den grunn utgjøre en større risiko mot utøverens helse eller bidra til å øke prestasjonsevnen over tid. Eksempler på slike stoffer og metoder er anabole steroider og bloddoping.

¹⁶ Forskrift om hva som er dopingmidler 30.juni 1993 nr. 18.

¹⁷ Ot.prp nr.22 (2008-2009) s.413.

¹⁸ WADA Prohibited List – se WADA sine nettsider.

¹⁹ Finnes på WADA Prohibited list og på dopinglisten i Forskrift om hva som er dopingmidler.

²⁰ WADC artikkel 4.1.

²¹ Hjemmeside: www.wada-ama.org.

²² WADC introduction, s. 11.

²³ WADC Appendix 1: definitions, s.139.

²⁴ WADC Appendix 1: definitions, s.135 og 138.

1.3.3. Prohibited Substances

I motsetning til metodene gjøres stoffene til gjenstand for en ytterligere presisering. Prohibited Substances har ulik grad av prestasjonsfremmende effekt og er av den grunn skilt i to ulike kategorier. Disse to kategoriene er Specified Substances og non-Specified Substances.

Specified Substances er betegnelsen på den gruppen stoffer som utøveren av større sannsynlighet har inntatt av andre grunner enn å forbedre sin sportslige prestasjonsevne.²⁵ Non-Specified Substances er stoffer utøveren av større sannsynlighet har inntatt med det formål å øke prestasjonsevnen og omfatter stoffer som anabole steroider og hormoner. Dette skillet får betydning i relasjon til sanksjonsvurderingen, bevisbyrden og ved eventuell lempning og blir behandlet nedenfor under relevante kapitler.

1.4. Veien videre og avgrensning

Det vil først bli gitt en kort oversikt over regelverket, hvilke organisasjoner som er sentrale i kampen mot doping i idrett og de ulike tvisteløsningsorganene. Dette er nødvendig for å forstå hvordan antidoping reguleres og håndheves internasjonalt. Innledningsvis vil det også knyttes noen bemerkninger til metode ved anvendelse av antidopingregelverket. Det avgrenses mot inngående problematisering av metodiske utfordringer på grunn av plassmangel.

Hoveddelen vil dreie seg om skyldspørsmålet som drøftes ut fra antidopingregelverket. Oppgaven vil bli strukturert etter de tre kategoriene som ble presentert over hvor bruddbestemmelsene, sanksjonsbestemmelsene og lempningsbestemmelsene vil bli vurdert separat.

I relasjon til bruddbestemmelsene avgrenses oppgaven til WADC Artikkel 2.1. Denne bestemmelsen konstaterer at det foreligger en ADRV der en utøver avlegger en positiv dopingprøve. Det er ikke nødvendig å ta stilling til utøverens skyld.

²⁵ Kommentar til WADC artikkel 4.2.2, s.29 i WADC.

Hva gjelder sanksjonsbestemmelsene vil kun WADC artikkel 10.2 bli drøftet da det er denne bestemmelsen som regulerer konsekvenser for brudd på artikkel 2.1. Det avgrenses mot tilfeller der utøveren har brutt antidopingreglene flere ganger og dermed skal ilegges strengere sanksjoner enn to eller fire år. Videre avgrenses det mot konsekvenser av regelbrudd i konkurranse eller mesterskap hjemlet i WADC artikkel 9 og artikkel 10.1. Konsekvenser for lag vil ikke bli drøftet.

Lempningsbestemmelsene er de siste som blir drøftet. Dette begrunnes med at man er avhengig av at det foreligger en ADRV og at lengden på utestengelsen er fastslått for å kunne ta stilling til eventuell reduksjon eller bortfall av sanksjon. I tillegg til muligheter for lempning i WADC har det i praksis blitt drøftet hvorvidt man kan få lempet sanksjonen på bakgrunn av proporsjonalitet. Det avgrenses mot en drøfting av dette av hensyn til at oppgavens fokus ligger på vurderingen av utøverens skyld.

Det er viktig å sette søkelys på forholdet mellom menneskerettighetene, rettssikkerhet og antidopingregelverket, men av hensyn til at oppgavens fokus ligger på skyldspørsmålet, vil det ikke være plass til mer enn en kort redegjørelse for utfordringene.

Avslutningen vil inneholde en kort oppsummering av de utfordringene ved regelverket som belyses i hoveddelen. I tillegg vil det knyttes noen bemerkninger til sanksjonene i 2015-versjonen av WADC og hvorvidt lengden på utestengelsen står i samsvar med formålet med regelverket.

2. AKTØRER, REGELVERK OG TVISTELØSNINGSORGANER

2.1. Aktørene i kampen mot doping

Kampen mot doping består av et organisasjonssamarbeid på nasjonalt og internasjonalt nivå. Som en konsekvens av doping-krisen i sykkelmiljøet i 1998 holdt the International Olympic Committee (IOC) en internasjonal antidopingkonferanse i 1999. Her ble WADA opprettet som en uavhengig internasjonal organisasjon for å håndtere kampen

mot doping. WADA har siden den gang hatt ansvar for å koordinere antidopingarbeidet og har utarbeidet WADC.²⁶

Nasjonalt har NIF ansvar for all organisert idrett. NIFs lov er utviklet som et regelverk av NIF og gjelder for alle utøvere som driver organisert idrett i Norge. Antidoping Norge (ADNO) ble opprettet i 2003 gjennom et samarbeid mellom NIF og Kulturdepartementet²⁷ og ble tillagt påtale- og kontrollkompetanse innen idretten.²⁸ På den måten sikrer man at funksjonene blir ivaretatt av et uavhengig organ.

2.2. Regelverk

2.2.1. World Anti-Doping Code og NIFs lov

Den første versjonen av WADC var ferdig i 2003 og har siden blitt revidert to ganger. Gjeldende versjon trådte i kraft 1.januar 2015.²⁹ Arbeidet med en ny versjon har allerede startet og skal etter planen være ferdig i 2021 for å holde tritt med utviklingen av nye doping-stoffer og metoder.³⁰

WADC består av fire deler. Den første delen, som kalles ”doping control”, inneholder alle bruddbestemmelsene, sanksjonsbestemmelsene og lempningsbestemmelsene. De øvrige tre kapitlene inneholder regler om hvilken kunnskap utøveren må ha om regelverket,³¹ hvilken rolle og hvilket overordnet ansvar utøveren har,³² på hvilket grunnlag utøverne bindes til regelverket, og hvordan regelverket skal tolkes.³³

Forbudet mot doping er tilsvarende regulert i NIFs lov kapittel 12. Dette kapitlet samsvarer i store trekk med WADC, med noen språklige og strukturelle forskjeller. De resterende kapitlene i NIFs lov, regulerer andre deler av idrettsjussen enn antidoping, deriblant økonomi, markedsrettigheter og organisering av idretten i Norge.

²⁶ Wada-ama.org, *Who we are*, <https://www.wada-ama.org/en/who-we-are> (23.05.18).

²⁷ Antidoping.no, *Antidoping Norge (ADNO)* <https://antidoping.no/om-antidoping-norge/> (23.05.18).

²⁸ ADNO utleder sin kompetanse fra NIFs lov §12-2.

²⁹ Jens Evald mfl., *Dansk og international sportsret*, 2.utgave, København 2017 s.212.

³⁰ Wada-ama.org, *2021 Code review*, <https://www.wada-ama.org/en/what-we-do/the-code/2021-code-review> (23.05.18)

³¹ WADC part two: education and research, s.96 flg.

³² WADC part three: roles and responsibilities, s.102 flg.

³³ WADC part four: acceptance, compliance, modification and interpretation, s.120 flg.

Felles for WADC og antidopingbestemmelsene i NIFs lov er at disse reglene gjelder for alle utøvere uavhengig av gren, alder og ferdighetsnivå. Dette innebærer at norske utøvere er bundet av antidopingreglene uansett om de spiller fotball eller går langrenn, og uavhengig av om de konkurrerer i Norge eller internasjonalt.³⁴

2.2.2. Internasjonale konvensjoner

Utfordringene med doping i idrett ble anerkjent lenge før WADA ble stiftet. I 1989 etablerte Europarådet en antidopingkonvensjon³⁵ for å legge til rette for et samarbeid for å redusere bruken av dopingmidler innen idretten.³⁶ Konvensjonens artikkel 4 binder de signerende stater blant annet til å gjøre det vanskeligere for utøverne å få tak i forbudte stoffer.

Under arbeidet med WADC ble det holdt en Verdenskonferanse om Doping i Sport i 2003 hvor man etablerte Københavndeklarasjonen.³⁷ Formålet med deklarasjonen var etter punkt 2.2 å anerkjenne WADC og å sikre dens gjennomføringskraft i kampen mot doping.

I 2005 kom den første internasjonale konvensjonen i kampen mot doping i form av UNESCOs antidopingkonvensjon.³⁸ Formålet med denne konvensjonen var å utvide bekjempelsen av doping i idrett fra organisasjonsnivå til nasjonalt nivå.³⁹ Konvensjonen bidrar til hyppigere kontroll av utøverne gjennom å etablere nasjonale program for prøvetaking. I tillegg vil utøvere som mottar statlig støtte for utøvelse av sin idrett, miste denne ved brudd på antidopingreglementet.⁴⁰

³⁴ Wada-ama.org, *Code compliance* <https://www.wada-ama.org/en/code-compliance> (23.05.18).

³⁵ European Council Anti-Doping Convention, 16.11.1989, Strasbourg.

³⁶ Antidoping.no, *Europarådet* <https://antidoping.no/internasjonalt/europaradet/> (23.05.18).

³⁷ Copenhagen Declaration on anti-doping in sport, mars 2003, København.

³⁸ UNESCOs International Convention against Doping in Sport, 19.10.05.

³⁹ Henriette Hillestad Thune, "UNESCOs antidopingkonvensjon av 2005", *Idrætsjuristen – Årsskrift for Dansk Idrætsjuridisk Forening*, 2006 s.27-42 (s.32-34).

⁴⁰ Unesco.org, *International Convention against Doping in Sport* <http://www.unesco.org/new/en/social-and-human-sciences/themes/anti-doping/international-convention-against-doping-in-sport/> (23.05.18).

Kampen mot doping føres dermed både på organisasjonsnivå og statlig nivå. I Norge foreligger det eksempelvis et tett samarbeid mellom idrettens organisasjoner og Kulturdepartementet.⁴¹

2.3. Tvisteløsningsorganer

For å avgjøre om en utøver har handlet i strid med regelverket som gjelder for idretten har man etablert en voldgiftsrett som håndterer slike saker. NIFs domsutvalg tjener som førsteinstans for behandling av idrettssaker i Norge.⁴² Er utøveren uenig i avgjørelsen kan den ankes til NIFs appellutvalg.⁴³

For å ivareta rettssikkerheten til idrettsutøverne kan de fleste avgjørelser ankes til den internasjonale voldgiftsretten for idrett, Court of Arbitration for Sport, CAS. I noen saker kan avgjørelsen ankes direkte til CAS etter behandling i NIFs domsutvalg, mens man i andre tilfeller må uttømme alle nasjonale instanser før man kan bringe saken inn for CAS. Hvem som har ankeadgang og i hvilke tilfeller man har ankeadgang til CAS er nærmere redegjort for i NIFs lov §§12-15 flg.

Dersom en utøver er uenig i utfallet av en sak behandlet i CAS, eller er uenig i CAS sin overprøvingskompetanse, kan avgjørelsen ankes til den Sveitsiske Høyesterett i Lausanne, Sveits.⁴⁴ Den Sveitsiske Høyesterett tjener som ankeinstans ettersom CAS er underlagt sveitsisk lovgivning da CAS har hovedsete i Lausanne, Sveits. Ankes en sak til den Sveitsiske Høyesterett vil saken bli avgjort på grunnlag av sveitsisk rett.⁴⁵

3. METODE

Antidopingreglene anvendes av de fleste internasjonale og nasjonale antidopingorganisasjoner verden over. Ikke alle land har like alminnelige tolkningsprinsipper og mange land har forskjellig rettskildelære. Av den grunn må det

⁴¹ Regjeringen.no, *Tilskudd til Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF)* <https://www.regjeringen.no/no/dep/kud/tilskudd/tilskudd-til-idrett1/Tilskudd-til-Norges-idrettsforbund-og-olympiske-og-paralympiske-komite-NIF/id764865/> (30.05.18).

⁴² NIFs lov §11-11.

⁴³ NIFs lov §11-11.

⁴⁴ Jens Evald mfl. (2017) s. 171.

⁴⁵ Jens Evald mfl. (2017) s. 171.

knyttet noen bemerkninger til metode for å forstå hvordan de internasjonale antidopingreglene fungerer og skal anvendes.

I Norge er forpliktelsen til å følge idrettens regelverk basert på medlemskap i et idrettslag.⁴⁶ Ikke alle land binder utøverne til å overholde reglene på denne måten. Etter WADC er deltakelse tilstrekkelig for å være bundet.⁴⁷ Dette gjør at mange land bruker deltakelse som grunnlag for å være bundet av antidopingreglene, uten å inngå kontrakt med utøverne gjennom idrettslag.

Konsekvensene for brudd på regelverket er de samme uavhengig av om antidopingreglene binder utøveren gjennom deltakelse eller kontrakt. Der en utøver handler i strid med antidopingreglene skal utøveren sanksjoneres. I de fleste tilfeller innebærer dette utestengelse fra organisert trening og konkurranse.⁴⁸

For den videre drøftelse er WADC et naturlig valg som rettslig grunnlag, da dette er det ledende internasjonale regelverket for antidoping. WADC inneholder en klausul som krever at en rekke av kjernebestemmelsene i regelverket skal implementeres i nasjonale og internasjonale antidopingorganisasjoners regelverk uten særlig endringer.⁴⁹ Dette gjelder alle bestemmelsene som behandles i det følgende.

Et viktig spørsmål som reises er hvordan WADC skal tolkes og anvendes. Det følger av WADC sine egne tolkningsregler at regelverket skal tolkes som en selvstendig tekst, uavhengig av antidopingorganisasjonenes egne regelsett og nasjonal lovgivning.⁵⁰ For å tolke WADC må man bruke alminnelige kontraktsrettslige prinsipper, først og fremst fra den internasjonale kontraktsretten.^{51, 52} Disse prinsippene er ikke nødvendigvis lik for Common Law land og Civil Law land. Man har likevel funnet at ulikhetene i de

⁴⁶ Gunnar-Martin Kjenner (red.) (2012) s. 253.

⁴⁷ WADC introduction s. 16.

⁴⁸ WADC artikkel 10.2.1 og artikkel 10.2.2.

⁴⁹ WADC artikkel 23.2.2.

⁵⁰ WADC artikkel 24.3

⁵¹ Paul David, *A Guide to the World Anti-Doping Code – the Fight for the Spirit of Sport*, third edition (Cambridge, United Kingdom 2016) s. 159.

⁵² Jens Evald mfl. (2017) s. 218

kontraktsrettslige prinsippene ikke har utgjort en stor forskjell hva gjelder tolkning av reglene.⁵³

Ved tolkningen av WADC er den naturlige forståelsen av reglene viktig. Her må voldgiftsretten søke å finne frem til hvordan en alminnelig person i partenes situasjon ville forstått den aktuelle bestemmelsen.⁵⁴ Denne forståelsen må sees i sammenheng med regelverket som en helhet.⁵⁵

Ettersom antidopingreglene kun skal fungere i idrettslig sammenheng og er spisset mot denne målgruppen, er formålet med WADC en svært viktig del av tolkningen. Særlig der det oppstår tolkningstvil må utøverens fundamentale rett til å delta i doping-fri konkurranse trekkes frem. Den løsning som er mest i tråd med dette formålet vil som regel gå foran andre tolkningsalternativer.⁵⁶

I Norge er rettspraksis og forarbeider viktige kilder ved tolkningen av regelverket. I idretten er det voldgiftsretter som avsier avgjørelser. Utgangspunktet er at voldgiftsdommer kun binder partene og ikke forplikter voldgiftsretten i fremtidige avgjørelser.⁵⁷ Likevel ser man at CAS og andre voldgiftsretter for idrett bruker tidligere avgjørelser av CAS.⁵⁸ Det har blitt uttalt i CAS at tidligere avgjørelser av CAS har prejudikatsverdi og at det er opp til partene å argumentere for og bevise at rettstilstanden har endret seg.⁵⁹

Et viktig argument for at CAS-praksis skal ha prejudikatsverdi er at antidopingreglene benyttes av antidopingorganisasjoner over hele verden. Det kan være vanskelig å oppnå en harmonisert tolkning av regelverket når så mange forskjellige voldgiftsretter skal anvende WADC. At en overordnet voldgiftsrett, som CAS, gir avgjørelser med prejudikatsverdi, vil bidra til at de ulike voldgiftsrettene anvender antidopingreglene tilsvarende. Konsekvent bruk av reglene legger til rette for forutberegnelighet og

⁵³ Paul David (2017) s.160.

⁵⁴ Paul David (2017) s.159.

⁵⁵ CAS 2009/A/1948 punkt 29(d) s. 175.

⁵⁶ Paul David (2017) s.160.

⁵⁷ Jens Evald mfl. (2017) s. 200.

⁵⁸ CAS 2011/A/2621 avsnitt 8.33.

⁵⁹ CAS 2008/A/1545 avsnitt 3.

rettfærdighet for utøverne. I tillegg vil man unngå unødvendige anker til CAS som følge av feil forståelse av WADC.⁶⁰

Forarbeider utarbeides ikke for WADC på lik linje som for norske lover. I WADC finnes det en rekke kommentarer tilknyttet en del av bestemmelsene. Disse kommentarene knytter ofte bemerkninger til hvordan bestemmelsen skal forstås og brukes og kan i så måte sammenlignes med forarbeider.

Det følger av WADC artikkel 23.2.2 at kommentarene skal tolkes som en integrert del av WADC. Det samme gjelder introduksjonen til WADC, vedlegg 1 med definisjoner og vedlegg 2 med eksempler på bruk av artikkel 10 jf. WADC artikkel 24.6.

Det er vanskelig å fastslå hvilken vekt kommentarene til WADC skal tillegges da de skal tolkes som en integrert del av WADC. Mange av kommentarene er basert på praksis fra CAS og inneholder kun eksempler på tilfeller som omfattes av og tilfeller som faller utenfor bestemmelsens virkeområde.⁶¹ Dette kan gi uheldige resultater da vurderingene i mange tilfeller er mye bredere enn det kommentarene gir eksempler på. Kommentarene kan dermed ha den effekt at voldgiftsretten ikke tar stilling til alle vurderingene selve regelteksten legger opp til, ettersom kommentarene tilsynelatende setter begrensninger. Dette kan gi sprikende resultater og hindre forutberegnelighet for utøverne. I det følgende brukes kommentarene med forsiktighet og kun som bidrag til tolkning av regelteksten.

I antidopingregelverket varierer det hvem som har bevisbyrden. Dette vil bli adressert fortløpende. Der bevisbyrden ligger hos antidopingorganisasjonen er beviskravet etter WADC artikkel 3.1 "to the comfortable satisfaction of the hearing panel, bearing in mind the seriousness of the allegation which is made". Dette beviskravet er i samme bestemmelse beskrevet som strengere enn sannsynlighetsovervekt, men mindre strengt enn utover enhver rimelig tvil.

⁶⁰ Gunnar-Martin Kjerner (red.) (2012) s. 201.

⁶¹ Premissene i CAS 2013/A/3327 gjenspeiles i kommentaren til artikkel 10.4.

I tilfeller hvor utøveren har bevisbyrden er beviskravet sannsynlighetsovervekt.⁶² Kravet til sannsynlighetsovervekt innebærer at utøveren må overbevise voldgiftsretten om at det hendelsesforløp utøveren fremlegger er mer sannsynlig enn andre mulige hendelsesforløp.⁶³

Begrepene som brukes i antidopingregelverket kan avvike fra den tradisjonelle forståelsen av tilsvarende begreper. Eksempler på slike begreper er lov og straff. Spørsmålet er hvilken betydning disse begrepene har i idrettslig sammenheng.

NIFs lov er ikke utarbeidet av Stortinget og har derfor ikke rang eller virkning som det alminnelige lovverket.⁶⁴ Dette betyr at NIFs lov kun fungerer som et internt regelverk innenfor idrettens selvdømme.

Begrepet straff innebærer som regel at gjerningspersonen ilegges en konsekvens for brudd på straffereglene i Norge. Etter idrettens regelverk kan man ikke ilegge utøverne en straff, men man kan sanksjonere utøvere som har handlet i strid med regelverket.⁶⁵ Selv om slike sanksjoner ofte omtales som straff må begrepet på idrettens område forstås som den konsekvens utøveren ilegges ved brudd på kontrakten.⁶⁶

4. BRUDDBESTEMMELSEN I WADC ARTIKKEL 2.1

4.1. Presentasjon av bestemmelsen

I løpet av 2016 gjennomførte WADA-akkrediterte laboratorier 229,514 dopingtester av utøvere verden over. Testene resulterte i 1326 tilfeller av ADRV.⁶⁷ De aktuelle utøverne hadde testet positivt for ett eller flere stoffer som var forbudt i idretten og det ble konstatert brudd på artikkel 2.1. Resultatene illustrerer hvor viktig det er å gjennomføre dopingtesting for å sikre rettfærdige trenings- og konkurransevilkår for rene utøvere.

⁶² WADC artikkel 3.1.

⁶³ CAS 2017/A/4962 avsnitt 2.

⁶⁴ Idrettsforbundet.no, *NIFs regelverk* <https://www.idrettsforbundet.no/tema/juss/NIF-lov/> (23.05.18).

⁶⁵ NIFs lov kapittel 11 og 12.

⁶⁶ Gunnar-Martin Kjenner (red.) (2017) s. 276-277.

⁶⁷ Wada-ama.org, *2016 Anti-Doping Rule Violations (ADRVs) Report (s.5)*. <https://www.wada-ama.org/en/resources/general-anti-doping-information/anti-doping-rule-violations-adrvs-report> (link til nedlastbart dokument, 23.05.18).

Hjemmelen for å konstatere ADRV på bakgrunn av positiv test finnes i WADC artikkel 2.1.1:

”It is each *Athlete’s* personal duty to ensure that no *Prohibited Substance* enters his or her body. *Athletes* are responsible for any *Prohibited Substance* or its *Metabolites* or *Markers* found to be present in their *Samples*. Accordingly, it is not necessary that intent, *Fault*, negligence or knowing *Use* on the *Athlete’s* part be demonstrated in order to establish an anti-doping rule violation under Article 2.1”.⁶⁸

Bestemmelsen gjør rede for to vilkår som må være innfridd for å avgjøre at det foreligger en ADRV. Vedkommende som angivelig har begått en ADRV må være en utøver. Videre må utøveren ha avlagt en dopingprøve som viser positivt resultat for et stoff på Prohibited List.

I enkelte tilfeller har utøvere søkt om og fått medisinsk fritak for bruk produkter som inneholder ett eller flere forbudte stoffer.⁶⁹ Der et slikt medisinsk unntak foreligger, vil en positiv prøve for det aktuelle stoffet ikke medføre en ADRV.

Av WADC artikkel 2.1.1 fremkommer det at utøveren har en personlig plikt og et personlig ansvar om å sørge for at ingen forbudte stoffer kommer inn i kroppen.⁷⁰ Dette gjør at det ikke er nødvendig for antidopingorganisasjonen å bevise at utøveren har inntatt et forbudt stoff uaktsomt eller forsettlig for å konstatere en ADRV. Utøveren vil bli dømt for brudd på artikkel 2.1.1 så lenge vilkårene redegjort for ovenfor er oppfylt.

Tidligere inneholdt regelen et krav om at antidopingorganisasjonen måtte bevise at stoffet utøveren testet positivt på hadde økt prestasjonsevnen til vedkommende, for at en ADRV kunne konstateres.⁷¹ Dette kravet har man gått vekk fra av to grunner. For det første inneholder Prohibited List nå både stoffer som er prestasjonsfremmende og stoffer som alene er helseskadelig. Et krav om at stoffet måtte ha økt prestasjonsevnen til utøveren ville utelukket brudd i tilfeller der utøveren testet positivt på et

⁶⁸ WADC sin kursivering.

⁶⁹ WADC artikkel 4.4.

⁷⁰ Dette ansvaret er også presisert i WADC artikkel 21.1.3 som fremlegger de overordnede roller og ansvar hos utøveren.

⁷¹ Jens Evald (2017) s.224.

helseskadelig stoff. I tillegg vil det være vanskelig for antidopingorganisasjonen å fastslå at det aktuelle stoffet har medført at utøveren presterte bedre enn vedkommende ville gjort uten stoffet i kroppen.

4.2. Strict liability – Objektivt ansvar

4.2.1. Forståelsen av regelen

Regelen som er presentert over krever ikke at antidopingorganisasjonen påviser noen grad av skyld hos utøveren for å fastslå en ADRV. Denne regelen har i CAS-praksis blitt omtalt som en regel om ”strict liability”.⁷² I Norge har dette blitt omtalt som et objektivt ansvar.⁷³ Spørsmålet som reises er hva regelen om objektivt ansvar innebærer.

Da Therese Johaug-saken pågikk uttrykte mange sine meninger i det offentlige rom.⁷⁴ Et springende punkt i debatten var hvordan kravet om objektivt ansvar skulle forstås. En gjennomgående oppfatning syntes å være at ettersom hun hadde begått en ADRV ved å avlegge en positiv dopingprøve, måtte hun utestenges med grunnlag i det objektive ansvaret.⁷⁵ Dette er imidlertid ikke korrekt tolkning av bestemmelsen.

Det objektive ansvaret i antidopingregelverket innebærer kun at det konstateres et brudd på artikkel 2.1.1 der det en utøver har avlagt en positiv dopingprøve. Hvorvidt utøveren skal sanksjoneres er gjenstand for en vurdering av om utøveren inntok det forbudte stoffet forsettlig eller uaktsomt. Dette vil bli gjennomgått i kapittel om sanksjonsbestemmelsene.

Utgangspunktet er således at det objektive ansvaret ikke medfører andre konsekvenser enn at utøveren blir dømt for brudd på artikkel 2.1.1. En konsekvens som imidlertid er

⁷² Kommentar til WADC artikkel 2.1.1, s.18 i WADC.

⁷³ Gunnar-Martin Kjenner (red.) (2012) s. 265.

⁷⁴ Eksempel: Dagbladet.no, *Jo, det ble funnet 260 ganger mindre dop hos Contador. Men hva så?* (forfatter: Esten O. Sæther) <https://www.dagbladet.no/sport/jo-det-ble-funnet-260-ganger-mindre-dop-hos-contador-men-hva-sa/68660226> (Publisert 05.09.17. Sist åpnet 23.05.18).

⁷⁵ Eksempler:

Avisanordland.no, *Når Johaug dømmes* (forfatter: leder)

<https://www.an.no/debatt/helse/sport/nar-johaug-dommes/o/5-4-462602>

(Publisert 24.01.2017. Sist åpnet 23.05.18)

Dagsavisen.no, *Det urimelige ved Therese Johaug's sak* (forfatter: Anne Holt)

<https://www.dagsavisen.no/nyemeninger/det-urimelige-ved-therese-johaugs-sak-1.791329>

(Publisert 14.10.2016. Sist åpnet 23.05.18).

direkte knyttet til objektivt ansvar er at utøveren taper plassering, medalje og premier dersom ADRV finner sted i konkurranse eller mesterskap.⁷⁶ Denne regelen er etablert for å sikre at de rene utøverne i den aktuelle konkurransen ikke taper muligheten til bedre plasseringer til fordel for en utøver som har konkurrert med forbudt stoff i kroppen.

En utøver kan aldri frifinnes der det er konstatert brudd på artikkel 2.1.1. Det finnes imidlertid en mulighet for at utøveren kan bevise sin uskyld i relasjon til bruddet, og dermed få eliminert eller redusert sanksjonslengden. Uavhengig av om sanksjonen bortfaller eller blir redusert vil utøveren bli dømt for å ha avlagt en positiv dopingprøve.

Et slikt objektivt ansvar illustrerer viktigheten av at utøverne er godt kjent med både antidopingreglene og Prohibited List. Utøvere som vet hvilke stoffer som er forbudt vil av større sannsynlighet være i stand til å overholde sitt personlige ansvar om å påse at ingen forbudte stoffer kommer inn i kroppen.

4.2.2. Begrunnelse for regelen om objektivt ansvar

En regel om objektivt ansvar er inngrepene for utøverne som avlegger positiv dopingprøve da de vil bli dømt for brudd på regelverket uten mulighet til å bevise eventuell uskyld. Dette illustreres særlig ved tilfeller der utøveren er utsatt for sabotasje. Ved sabotasje har utøveren i de fleste tilfeller ikke mulighet til å forhindre at produktet vedkommende inntar inneholder forbudte stoffer. Likevel finnes det mange gode argumenter som forsvarer en regel om objektivt ansvar i idretten. Disse vil bli gjennomgått i det følgende.

Formålet med antidopingreglementet er å sikre rettferdige trenings- og konkurransevilkår for alle som deltar.⁷⁷ En del av idrettens ånd er at utøverne skal ha respekt for seg selv og de øvrige deltakerne.⁷⁸ Å anvende dopingmidler for å øke prestasjonsevnen vil ikke bare bidra til å forstyrre formålet med antidopingreglementet,

⁷⁶ WADC artikkel 9 og artikkel 10.1. Disse bestemmelsene er en del av sanksjonsbestemmelsene, men vil ikke bli gjennomgått ytterligere i denne oppgaven.

⁷⁷ Wada-ama.org, *Who we are* <https://www.wada-ama.org/en/who-we-are> (23.05.18).

⁷⁸ WADC introduction, s.14.

men bryter også mot den respekten WADC krever at man har for hverandre som utøvere.

Antidopingregelverket skal søke å beskytte de rene utøverne og beskytte integriteten til idretten. Dersom man ikke lenger kan skille mellom utøvere som doper seg og utøvere som er rene, vil interessen rundt idrett synke. Det kan få store konsekvenser for utøverne, for interessen for idrett og for den kommersielle verdien av idrett.⁷⁹ Disse konsekvensene har ført til at det i mange tilfeller er utøverne selv som ønsker hyppig testing, samt et strengt regelverk med få muligheter for lempning av sanksjon.⁸⁰ En regel om objektivt ansvar gjør det mulig å effektivt konstatere brudd på antidopingregelverket for de utøvere som avlegger positiv dopingprøve.

Behovet for en regel om objektivt ansvar illustreres godt ved å se på alternativet til en slik bestemmelse. Testing av utøverne er en viktig metode for å avdekke doping. Hadde man i tillegg til en positiv prøve krevd bevis for at stoffet ble inntatt uaktsomt eller forsettlig – altså en skyldvurdering, ville terskelen for å konstatere brudd økt betraktelig.

I de fleste tilfellene ville det da vært nødvendig å ta stilling til hvordan stoffet kom inn i kroppen for å avgjøre om utøveren handlet uaktsomt eller forsettlig. Da verken antidopingorganisasjonene eller CAS har ressurser til å gjennomføre etterforskning på samme måte som påtalemyndighetene i det nasjonale rettssystemet, ville dette vært vanskelig for antidopingorganisasjonene å bevise skyld hos utøveren.^{81, 82} Et krav om å bevise skyld hos utøveren og eventuelt å bevise hvordan et stoff kom inn i kroppen ville hindret en effektiv kamp mot doping.

I strafferetten har man et alminnelig prinsipp om at all tvil skal komme tiltalte til gode. Et slikt prinsipp har man ikke i idretten. I idretten er hensynet til de rene utøverne og gjennomføring av antidopingreglementet viktigst, noe som kan peke på at man i idretten

⁷⁹ Adam Lewis QC, Jonathan Taylor, *Sport: Law and Practice*, third edition (West Sussex, United Kingdom 2014) s.127 B1.7.

⁸⁰ Adam Lewis QC (2014) s.138 B1.9.

⁸¹ Matthieu Reeb, *Digest of CAS Awards Vol 3 2001-2003* (The Hague, The Netherlands 2004) s.339 punkt 11. Jf. Bla. CAS 96/156.

⁸² Adam Lewis QC (2014) s.150 B1.43.

har en tanke om at formålet med regelverket helliger middelet.⁸³ Utøvere som bruker forbudte stoffer bidrar til å skape et urettferdig konkurransegrunnlag. En regel om objektivt ansvar bidrar effektivt til å ivareta rene utøveres behov for rettferdig trenings- og konkurransegrunnlag.

Regelen om objektivt ansvar er også viktig av hensyn til utøverne selv. Toppidrett kan være helseskadelig, og dopingmidler bidrar til å utsette utøverne for en ytterligere helserisiko. Ved å etablere et regelverk som gjør det forbudt å anvende dopingmidler i idrett søker man å hindre utøverne fra å skade kroppen mer enn utøvelse av idretten gjør i seg selv. Et objektivt ansvar har i så måte en preventiv effekt med det formål å beskytte hver enkelt utøver.⁸⁴

En regel om objektivt ansvar ble anerkjent av CAS en god stund før WADC ble etablert.⁸⁵ I USA Shooting-avgjørelsen fra 1994 uttalte CAS at en regel om objektivt ansvar kan virke urettferdig for enkelte deltakere. Et eksempel er der utøveren har brukt en medisin for å behandle en medisinsk lidelse og innholdsfortegnelsen på medisinen var feil.⁸⁶ CAS kommer likevel frem til at hensynet til at alle rene utøvere rettferdiggjør en regel om objektivt ansvar.⁸⁷ CAS trakk også frem hensynet til at antidopingarbeidet blir for kostbart og omfattende for antidopingorganisasjonene om de må bevise hvilken grad av skyld utøveren utviste for å konstatere brudd, slik det er redegjort for ovenfor.⁸⁸

De momenter som er reist kan for noen oppfattes som tilstrekkelig til å forsvare en regel om objektivt ansvar og for andre anses som utilstrekkelig. I realiteten medfører denne regelen kun en konstatering av at utøveren har handlet i strid med antidopingregelverket. Sanksjonering krever at utøveren har utøvd skyld. For å hindre at utøvere som ikke har inntatt forbudte stoffer forsettlig sanksjoneres for hardt, sikrer lempningsreglene fleksibilitet ved utmålingen av sanksjonen. Dette gjør at en regel om objektivt ansvar ikke blir uforholdsmessig inngripende.

⁸³ Kan blant annet tolkes ut av CAS 94/129 avsnitt 14 og 15.

⁸⁴ WADC introduction, s.11.

⁸⁵ CAS 94/129.

⁸⁶ CAS 94/129 avsnitt 14.

⁸⁷ CAS 94/129 avsnitt 15.

⁸⁸ CAS 94/129 avsnitt 15.

Et potensielt motargument mot en regel mot objektivt ansvar er hensynet til menneskerettighetene og utøvernes rettssikkerhet. I introduksjonen til WADC kommer det frem at det under utformingen av reglene ble tatt hensyn til menneskerettighetene⁸⁹ og prinsippet om proporsjonalitet.⁹⁰ Dette er imidlertid ikke tilstrekkelig til å konkludere med at WADC ikke strider mot menneskerettighetene. Særlig kan det stilles spørsmålstegn til hvorvidt uskyldspresumsjonen⁹¹ er ivaretatt tilstrekkelig. Det må poengteres at idrettens regler ikke er utformet av den alminnelige lovgivningsmyndighet, og at staten dermed i utgangspunktet ikke er ansvarlig for at idrettens regelverk er konform med menneskerettighetene. Likevel kan det argumenteres for, på bakgrunn av at staten er involvert i idretten gjennom konvensjoner og deklarasjoner, og idrettens monopolsituasjon, at staten bør være ansvarlig for å påse at idrettens regelverk respekterer menneskerettighetene.⁹²

I tillegg kan det stilles spørsmål til hvorvidt rettssikkerheten til utøverne er ivaretatt tilstrekkelig ettersom utøverne i realiteten ikke har noen form for påvirkningskraft hva gjelder utforming av kontrakten som binder dem til antidopingregelverket. Idretten har monopol og reguleres av omtrent tilsvarende antidopingregler verden over.⁹³ Det finnes dermed ingen mulighet for at utøvere kan drive med organisert idrett uten å akseptere vilkårene i kontrakten.

Opgaven er begrenset mot en mer inngående drøftelse av utfordringene knyttet til menneskerettigheter, rettssikkerhet og proporsjonalitet. Dette er imidlertid svært interessante temaer som det er viktig å sette søkelys på.

⁸⁹ Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen, Roma 04.11.1950 (EMK).

⁹⁰ WADC introduction s.11.

⁹¹ EMK artikkel 6.2.

⁹² Henriette Hillestad Thune, "Idrett og menneskerettigheter", *Idrætsjuristen – Årsskrift for Dansk Idrætsjuridisk Forening*, 2004 s.3-12 (5-8).

⁹³ Gunnar-Martin Kjerner, "Rettsikkerheten for idrettsutøvere i dopingsaker", *Idrætsjuristen – Årsskrift for Dansk Idrætsjuridisk Forening*, 2005 s.85-95 (87-88).

5. SANKSJONSBESTEMMELSENE

5.1. Presentasjon av sanksjonsbestemmelsene

Der en utøver har begått en ADRV må det vurderes hvilken sanksjon vedkommende skal ilegges. Sanksjonsreglene finnes i WADC artikkel 9 til 10.3. Da WADC artikkel 10.2 regulerer sanksjoner for brudd på WADC artikkel 2.1 vil innholdet i denne bestemmelsen bli drøftet i det følgende.

WADC artikkel 10.2 redegjør for hvilke tilfeller utøveren skal ilegges en sanksjon på fire års utestengelse, alternativt to års utestengelse. Utøveren skal etter artikkel 10.2.1 utestenges i fire år der:

”10.2.1.1 The anti-doping rule violation does not involve a *Specified Substance*, unless the *Athlete* or other *Person* can establish that the anti-doping rule violation was not intentional.

10.2.1.2 The anti-doping rule violation involves a *Specified Substance*, and the *Anti-Doping Organization* can establish that the anti-doping rule violation was intentional.”⁹⁴

Slik sanksjonsreglene er organisert må det først vurderes hvorvidt utøveren skal utestenges i fire år etter WADC artikkel 10.2.1. Dette beror på en vurdering av utøverens forsett.

Det som skiller vurderingene i artikkel 10.2.1.1 og artikkel 10.2.1.2 er hvilket stoff utøveren har testet positivt på og hvem som har bevisbyrden. Utøveren har bevisbyrden i artikkel 10.2.1.1 der vedkommende har inntatt et non-Specified Substance. Dette begrunnes med at denne typen stoffer av høyere sannsynlighet er inntatt for å øke prestasjonsevnen. Utøveren er nærmest å kunne bevise at vedkommende ikke inntok stoffet forsettlig i slike tilfeller.⁹⁵ Antidopingorganisasjonen har bevisbyrden i artikkel 10.2.1.2 der utøveren har inntatt et Specified Substance. Her er tanken at slike stoffer av høyere sannsynlighet er inntatt av andre grunner enn å øke prestasjonsevnen og at disse

⁹⁴ WADC sin kursivering.

⁹⁵ Jens Evald mfl. (2017) s.236.

ikke automatisk skal medføre fire års utestengelse. Dermed må antidopingorganisasjonen bevise at stoffet eventuelt ble inntatt forsettlig.^{96, 97}

Der ingen av alternativene i WADC artikkel 10.2.1 gjør seg gjeldende skal utøveren utestenges i to år etter artikkel 10.2.2.

5.2. Kravet til forsett

I WADC brukes begrepet ”intentional” om skyldkravet for fire års utestengelse. Dette harmonerer i stor grad med innholdet i det norske forsettbegrepet. Naturlig tolkning av forsett er at en handling ble gjennomført til tross for kunnskap om at handlingen ville stride mot et aktuelt regelverk; man gjorde noe med vilje.

I WADC artikkel 10.2.3 er det gitt en beskrivelse av hvilke tilfeller forsettskravet skal omfatte. Her kommer det frem at forsettbegrepet skal identifisere de utøvere som jukser. Dette er imidlertid ikke ment å ha noen innvirkning på tolkningen av forsettbegrepet, men skal bidra til å avgrense begrepets virkeområder mot de utøvere som kun har handlet uaktsomt eller med lavere grad av skyld.⁹⁸

WADC artikkel 10.2.3 bekrefter den naturlige ordlydstolkningen om at forsettbegrepet omfatter de tilfeller der utøveren handlet i strid med antidopingreglene med visshet om at handlingen var forbudt. Dette har i CAS-praksis blitt omtalt som ”direct intent”.⁹⁹ I tillegg legger artikkel 10.2.3 opp til en utvidet bruk av begrepet. Forsettskravet skal også omfatte tilfeller hvor utøveren visste at det forelå en betydelig risiko for at bruk av det aktuelle stoffet kunne medføre brudd på antidopingregelverket og åpenbart ignorerte denne risikoen.¹⁰⁰ I CAS-praksis har dette blitt omtalt som ”indirect intent”.¹⁰¹

Begrunnelsen for at begrepet strekker seg så langt er det grunnleggende ansvaret utøveren pålegges om å sørge for at ingen forbudte stoffer kommer inn i kroppen jf. WADC artikkel 21.1.3. Der en utøver er klar over at det foreligger en risiko for at

⁹⁶ Jens Evald mfl. (2017) s.236.

⁹⁷ Kommentar til WADC artikkel 4.2.2 s.29.

⁹⁸ Paul David (2017) s. 358-359.

⁹⁹ CAS 2016/A/4609 avsnitt 62.

¹⁰⁰ WADC artikkel 10.2.3 andre setning.

¹⁰¹ CAS 2016/A/4609 avsnitt 62.

produktet vedkommende inntar kan inneholde et forbudt stoff og velger å ignorere denne risikoen, har utøveren brutt det ansvaret vedkommende har etter antidopingreglene.

På lik linje med strafferetten er det naturlig å akseptere flere grader av forsett innenfor begrepets virkeområde. Etter straffeloven §22 skiller man mellom hensiktsforsett, sannsynlighetsforsett og eventuelt forsett (*dolus eventualis*).^{102, 103}

I strafferetten omfatter hensiktsforsett de tilfeller der utøveren har handlet vel vitende om at handlingen omfattes av gjerningsbeskrivelsen i en straffebestemmelse.¹⁰⁴ Dette kan sammenlignes med *direct intent* i antidopingregelverket. Her kreves det at utøveren visste at stoffet vedkommende inntok stod oppført på Prohibited List.

Kravet til *indirect intent* har ved flere tilfeller i CAS-praksis blitt sammenlignet med *dolus eventualis*. I strafferetten innebærer *dolus eventualis* at gjerningspersonen erkjente en mulighet for at handlingen kunne være straffbar og likevel gjennomførte den.¹⁰⁵ Etter WADC artikkel 10.2.3 har en utøver handlet forsettlig der det forelå en ”significant risk” for at handlingen ville medføre et brudd på antidopingreglementet. En betydelig risiko synes å være betraktelig mer enn en mulighet for at en handling strider mot regelverket. Av den grunn må det legges til grunn at terskelen for å fastslå at utøveren har handlet med *indirect intent* er høyere enn terskelen for å ha handlet med *dolus eventualis* i strafferetten.

Hva gjelder kravet til sannsynlighetsforsett i strafferetten må gjerningspersonen ha handlet med ”bevissthet om at handlingen sikkert eller mest sannsynlig” ville dekkes av gjerningsbeskrivelsen i en straffebestemmelse.¹⁰⁶ Denne terskelen synes i mye større grad å samsvare med kravet i antidopingregelverket om at utøveren må ha anerkjent at det forelå en betydelig risiko.

¹⁰² Straffeloven §22.

¹⁰³ Linda Gröning, Erling Johannes Husabø og Jørn Jacobsen, *Frihet, forbrytelse og straff – En systematisk fremstilling av norsk strafferett*, Bergen 2016 s. 230.

¹⁰⁴ Linda Gröning (2016) s. 231.

¹⁰⁵ Linda Gröning (2016) s. 237-238.

¹⁰⁶ Straffeloven §22 bokstav b.

Da det i de fleste tilfeller vil være vanskelig å bevise at en utøver har handlet i strid med antidopingreglene med vilje, har CAS stort sett vurdert om utøveren har utvist indirect intent.¹⁰⁷ Videre vil det bli drøftet hva som kreves for å bevise eller motbevise at utøveren har handlet med indirect intent. Det vil bli fokusert på bevis for hvordan stoffet kom inn i kroppen, i tillegg til hva som kreves for å bevise at utøveren anerkjente at det forelå en betydelig risiko for at handlingen ville medføre et brudd på antidopingregelverket.

5.3. Vurderingen av om en utøver har handlet forsettlig

5.3.1. Bevis for hvordan stoffet kom inn i kroppen

Bevis for hvordan stoffet kom inn i kroppen er primært relevant der utøveren skal motbevise forsett. I CAS-praksis har voldgiftsretten ved flere anledninger tatt til orde for at det bør foreligge et krav om at utøveren klarer å bevise hvordan et stoff kom inn i kroppen for å motbevise forsett.¹⁰⁸ Det må vurderes om et slikt krav kan etableres da det ikke kan tolkes ut av regelteksten i og kommentaren til WADC artikkel 10.2.

På den ene siden må man alltid være forsiktig med å implementere nye krav i bestemmelser som i utgangspunktet ikke legger til rette for det. Dette gjelder særlig for WADC da regelverket brukes av mange forskjellige nasjonale og internasjonale antidopingorganisasjoner verden over. Det kan bli vanskelig å opprettholde en entydig praksis dersom man tillater utvidelse av bestemmelsenes ordlyd. Dette gjelder både av hensyn til denne konkrete bestemmelsen og generelt for hele regelverket.

På den annen side viser praksis at det kan være vanskelig for en utøver å motbevise forsett uten å fremlegge bevis for hvordan stoffet kom inn i kroppen. Som regel er det omstendighetene rundt inntaket av stoffet som avgjør om vedkommende har handlet forsettlig eller ikke.

I tillegg må det påpekes at innholdet i artikkel 10.2.1 er nytt i 2015-versjonen av WADC, noe som innebærer at WADA ikke hadde tidligere praksis å se hen til ved utformingen av regelen.

¹⁰⁷ Eksempelvis Johaug-saken (CAS 2017/A/5015) punkt 116 og 117.

¹⁰⁸ CAS 2017/A/4962 avsnitt 50 og CAS 2016/A/4563 avsnitt 50.

WADA kan dermed ha oversett behovet for å vite hvordan et stoff kom inn i kroppen for å avgjøre hvorvidt utøveren handlet forsettlig eller ikke.

Bevis for hvordan et stoff har kommet inn i kroppen har en klar praktisk betydning. Dette er imidlertid ikke tilstrekkelig for å implementere det som et krav for å motbevise forsett.¹⁰⁹ I de tilfeller utøveren kan bevise hvordan stoffet kom inn i kroppen er det hensiktsmessig for utøveren å fremlegge slike bevis for å styrke egne påstander. I saker hvor utøveren ikke er i stand til å bevise hvordan stoffet kom inn i kroppen kan vedkommende ikke avskjæres fra muligheten til å motbevise forsett. Eksempelvis der det foreligger sabotasje vil utøveren ha vanskeligheter med å identifisere hvordan stoffet kom inn i kroppen. Reglene vil tjene mot sitt formål dersom et slikt praksis-etablert krav opprettholdes.

Bevis for hvordan stoffet kom inn i kroppen er både relevant der utøveren søker å bevise at en ADRV ikke ble begått forsettlig, samt ved vurderingen av lempningsreglene. I begge tilfellene har praksis etablert visse felles retningslinjer hvor hva som kan anses å være tilstrekkelige bevis.

Det kan være vanskelig for en utøver å bevise hvordan det forbudte stoffet kom inn i kroppen. Eksempelvis kan utøveren være i en situasjon der vedkommende ikke husker hvilke produkter vedkommende har brukt, eller at utøveren ikke klarer å identifisere hvilket produkt som inneholdt det forbudte stoffet. Mange utøvere har av den grunn kun hevdet at vedkommende ikke handlet forsettlig, uten å fremlegge bevis som støtter dette. I CAS har man ansett dette for å være utilstrekkelig da det vil stride mot regelverkets formål.¹¹⁰

I Johaug-saken hadde utøveren testet positivt på et non-Specified Substance.¹¹¹ Johaug hevdet, ved behandlingen av saken i NIFs domsutvalg, at stoffet stammet fra en krem utøveren påførte leppen som behandling for solbrenthet. Som støtte for påstanden viste hun bilder av såret på leppen fra det aktuelle tidspunktet og fremla bevis på at leppekremen inneholdt det forbudte stoffet. At utøveren klarte å identifisere hvilket produkt som inneholdt

¹⁰⁹ CAS 2016/A/4828 avsnitt 136.

¹¹⁰ CAS 2010/A/2230 avsnitt 11.34 (1)-(5) og CAS 2017/A/4962 avsnitt 52.

¹¹¹ Domsutvalget saksnr: 29/2016, Påtalenemnda i Stiftelsen Antidoping Norge (ADNO) mot Therese Johaug. Avgjort 10. Februar 2017.

det aktuelle stoffet og å bevise hvilken medisinsk lidelse produktet skulle behandle, ble ansett å være tilstrekkelig for å avgjøre hvordan stoffet kom inn i kroppen.¹¹²

Ikke alle utøvere er i stand til å fremlegge like solide bevis. CAS har i flere avgjørelser uttalt at det er tilstrekkelig at utøveren fremlegger en forklaring av hendelsesforløpet som er mer sannsynlig enn andre mulige forklaringer.¹¹³ Dette samsvarer med at beviskravet er sannsynlighetsovervekt.

At denne standarden også kan være vanskelig å innfri er bevist i praksis. I Contador-saken¹¹⁴ forklarte utøveren at stoffet kom inn i kroppen gjennom forurenset kjøtt han hadde spist i Spania under Tour de France i 2010. WADA og UCI (det internasjonale sykkelforbundet) presenterte to alternative forklaringer; stoffet stammet fra et forurenset kosttilskudd eller ble innført ved blodoverføring.¹¹⁵

Voldgiftsretten måtte avgjøre om handlingsalternativet Contador fremla var det mest sannsynlige.¹¹⁶ Contador hevdet at kjøttet stammet fra Sør-Amerika hvor man hadde utfordringer med forurenset kjøtt. Dette ble bygget på fakta om dyrets totalvekt og derav mulig størrelse på ytrefilet.¹¹⁷ Contador mente dette måtte være tilstrekkelig til å avgjøre at hvordan stoffet kom inn i kroppen.¹¹⁸ WADA hevdet at kjøttet stammet fra en gård i Spania, hvor man ikke hadde særlige utfordringer med forurenset kjøtt. Dette ble basert på kvitteringer som beviste hvor kjøttet ble kjøpt og uttalelser fra eierne av restauranten Contador spiste på.¹¹⁹ Voldgiftsretten fant det mest sannsynlig at kjøttet stammet fra Spania og ikke var forurenset. Konklusjonen ble dermed at hendelsesforløpet Contador presenterte ikke førte frem.¹²⁰

Voldgiftsretten vurderte så WADA og UCI sine alternative forklaringer om hvordan stoffet kom inn i kroppen. Her ble det avgjort at det var mer sannsynlig at stoffet kom inn i kroppen

¹¹² *Ibid* s.3-4.

¹¹³ CAS 2016/A/4626 avsnitt 45, CAS 2011/A/2384 & 2386 avsnitt 113.

¹¹⁴ CAS 2011/A/2384 & 2386.

¹¹⁵ *Ibid* avsnitt 64 flg., avsnitt 54 flg. og avsnitt 58 flg.

¹¹⁶ *Ibid* avsnitt 112.

¹¹⁷ *Ibid* avsnitt 124-125.

¹¹⁸ *Ibid* avsnitt 130-131.

¹¹⁹ *Ibid* avsnitt 122-123.

¹²⁰ *Ibid* avsnitt 138.

gjennom et forurenset kosttilskudd enn via blodoverføring og forurenset kjøtt. Likevel ble bevisene ikke ansett for å være tilstrekkelig til å vise med sannsynlighetsovervekt at stoffet kom inn i kroppen med et forurenset kosttilskudd. Contador ble ilagt strengeste sanksjonen etter datidens versjon av WADC som var på to år. Contador fikk ikke redusert eller eliminert sanksjonen sin.¹²¹

5.3.2. Hva som kreves for å bevise indirect intent

Vurderingen av indirect intent består av to vilkår. For det første må det bevises at utøveren hadde kunnskap om at det forelå en kvalifisert risiko for at handlingen ville medføre brudd på antidopingreglene. For det andre må det bevises at utøveren bevisst ignorerte denne risikoen. Der utøveren har bevisbyrden må utøveren fremlegge bevis som med sannsynlighetsovervekt viser at de to vilkårene ikke er innfridd. Bevis for hvordan stoffet kom inn i kroppen vil være viktig i vurderingen av om utøveren har handlet med indirect intent.

I 2016 behandlet voldgiftsretten i det internasjonale tennisforbundet dopingsaken til Maria Sharapova.¹²² Utøveren hadde brukt medikamentet Mildronate i omtrent ti år og hadde i store deler av denne perioden samarbeidet med lege som forsikret henne om at produktet var rent. Tre år før hun avla positiv dopingprøve for et non-Specified Substance brøt hun samarbeidet med legen.¹²³ Sharapova fortsatte å bruke Mildronate uten å opplyse om dette til støtteapparatet og dopingkontrollører og uten å sjekke produktets innhold mot Prohibited List.¹²⁴ I 2016 oppførte WADA et stoff som fantes i medikamentet på Prohibited List. Dette gjorde at Sharapova avla en positiv dopingprøve. Voldgiftsretten uttalte at utøveren ikke var klar over at det forelå en risiko for at bruk av Mildronate ville utgjøre et brudd på antidopingreglene. Særlig ble det sett hen til at hun hadde brukt det samme medikamentet i ti år uten å oppleve utfordringer knyttet til dette. Da utøveren ikke visste om risikoen kunne man heller ikke vurdere om denne bevisst ble ignorert.

Som det fremkommer av faktum gjennomgått over, sjekket ikke Sharapova om stoffet stod oppført på Prohibited List. Voldgiftsretten uttalte i relasjon til dette at kunnskapskravet etter artikkel 10.2.3 ikke kan strekkes så langt at det anses innfridd der utøveren *burde visst* at

¹²¹ *Ibid* avsnitt 334-338.

¹²² The International Tennis Federation v. Maria Sharapova 6 June 2016.

¹²³ *Ibid* avsnitt 16 og 26.

¹²⁴ *Ibid* avsnitt 31

produktet stod oppført på Prohibited List. Formålet med forsettsvurderingen er å sanksjonere de utøverne som jukser, ikke de utøveren som ikke har vært klar over at de har handlet i strid med regelverket.¹²⁵ At hun ikke sjekket om stoffet stod oppført på Prohibited List kunne imidlertid blitt relevant i en vurdering av om hun klart ignorerte risikoen.

Et eksempel på en sak hvor voldgiftsretten konkluderte med at utøveren kjente til en betydelig risiko for at produktet kunne inneholde forbudte stoffer, er Riddiford-saken fra 2015.¹²⁶ Riddiford var vektløfter og hadde blitt gjort oppmerksom på at kosttilskudd utgjorde en risiko i forhold til inntak av forbudte stoffer. Utøveren valgte likevel å innta diverse kosttilskudd uten å sjekke innholdet. Riddiford avla en positiv dopingprøve for to forbudte stoffer som fantes i kosttilskudd. På bakgrunn av advarselen utøveren hadde fått før inntaket av produktene fant voldgiftsretten at utøveren hadde hatt tilstrekkelig kunnskap om risikoen.¹²⁷

Spørsmålet som så ble stilt i Riddiford-saken var om utøveren bevisst hadde ignorert den aktuelle risikoen. Voldgiftsretten la vekt på to argumenter som sammen var tilstrekkelig for å konkludere med at utøveren hadde ignorert risikoen. Det første var at utøveren ikke hadde foretatt undersøkelser av de produktene han hadde inntatt til tross for å ha blitt advart mot bruk av kosttilskudd. I tillegg var utøveren ikke i stand til å bevise hvilke av de ulike kosttilskuddene han hadde tatt som hadde vært kilden til de forbudte stoffene. Riddiford hadde med dette ikke klart å bevise at han ikke hadde handlet forsettlig ved inntak av de forbudte stoffene, noe som resulterte i en sanksjon med utestengelse i fire år.¹²⁸

Hvorvidt utøveren ignorerte en kjent risiko ble også vurdert i en sak fra 2016.¹²⁹ Her hadde en utøver søkt om medisinsk fritak for få å behandle for infertilitet. Søknaden ble underkjent, men utøveren valgte likevel å starte behandlingen. Dette resulterte i en positiv dopingprøve for et non-Specified Substance. Voldgiftsretten fant det bevist at utøveren hadde kjennskap til risikoen da utøveren hadde blitt advart av legen om dette. Videre kom voldgiftsretten frem til at bruk av produktet, til tross for avslag på søknaden om medisinsk fritak, viste at utøveren

¹²⁵ *Ibid.* Avsnitt 70.

¹²⁶ UKAD v. Riddiford SR, award of 26 May 2015 jf. Paul David (2017) s.362.

¹²⁷ *Ibid* s.362.

¹²⁸ *Ibid* s.362.

¹²⁹ CAS 2016/A/4516 (CAS-avgjørelsen er avsagt på fransk. Redegjørelse for avgjørelsen finnes i Paul David (2017) s. 368)

klart ignorerte risikoen for at behandlingen kunne inneholde forbudte stoffer. Utøveren ble utestengt i fire år.¹³⁰

Infertilitet-saken over viser at reglene om doping kan ha en effekt som ikke nødvendigvis er ønskelig. Å hindre en utøver i å få hjelp for infertilitet er ikke i samsvar med formålet med WADC som er å hindre bruk av prestasjonsfremmende og helseskadelige midler. Dette ble anerkjent av voldgiftsretten, som likevel måtte konkludere med at bestemmelsens ordlyd var klar. Uavhengig av hva som er begrunnelsen for at man bruker et forbudt stoff har man ikke lov til å bruke slike stoffer i idrettslig sammenheng av hensyn til de øvrige utøverne.¹³¹

Hvorvidt utøveren skal ilegges en sanksjon med utestengelse i to eller fire år, beror altså på en vurdering av utøverens forsett. Der utøveren har testet positivt på et non-Specified Substance må utøveren bevise at vedkommende ikke handlet med forsett for å ilegges en sanksjon på to års utestengelse. Klarer ikke utøveren dette utestenges vedkommende i fire år. Der utøveren har testet positivt på et Specified Substance må antidopingorganisasjonen klare å bevise at utøveren har handlet forsettlig for at utøveren skal utestenges i fire år. Klarer ikke antidopingorganisasjonen det skal utøveren utestenges i to år.

6. LEMPINGSREGLENE

6.1. Mulighetene for lempning

Lempningsreglene tjener som en sikkerhetsventil og skal sikre at utøvere får redusert eller eliminert sanksjonen der graden av skyld utvist tilsier dette, eller der andre formildende omstendigheter foreligger.

Bortfall og reduksjon av sanksjon er regulert i WADC artikkel 10.4-10.6. Etter artikkel 10.4 skal sanksjonen bortfalle der utøveren klarer å bevise med sannsynlighetsovervekt at vedkommende ikke utviste skyld i relasjon til bruddet. Artikkel 10.5 åpner for reduksjon av sanksjonen der utøveren kan bevise med sannsynlighetsovervekt at

¹³⁰ CAS 2016/A/4516, jf. Paul David (2017) s. 368-369.

¹³¹ CAS 2016/A/4516, jf. Paul David (2017) s. 369.

vedkommende kun utviste ubetydelig skyld. Artikkel 10.6 åpner både for reduksjon og bortfall av sanksjon, men basert på andre vurderingsmomenter enn utøverens skyld.

Etter sanksjonsbestemmelsen i artikkel 10.2 fremstår det slik at alle lempningsbestemmelsene kan anvendes der det foreligger et brudd på WADC artikkel 2.1. Muligheten for lempning må imidlertid innskrenkes avhengig av hvilken sanksjon utøveren i utgangspunktet er ilagt.

Der en utøver har blitt ilagt en sanksjon på fire år, må mulighetene for lempning etter WADC artikkel 10.4 og 10.5 bortfalle. Dette begrunnes med at man allerede under vurdering av hvilken sanksjon utøveren skal ilegges, har konkludert med at utøveren har handlet forsettlig. Dersom muligheten for lempning etter WADC artikkel 10.4 og 10.5 ikke hadde bortfalt, ville man misbrukt partenes tid og ressurser på dobbel vurdering av utøverens skyld uten at dette ville ført til reduksjon eller bortfall av sanksjon.

At lempningsmulighetene etter artikkel 10.4 og 10.5 avhenger av hvilken sanksjon utøveren er ilagt kommer ikke klart frem av reglene, men må leses ut av sammenhengen i regelverket.¹³² Dette har ført til at CAS har trådt feil ved anvendelse av lempningsreglene.

I 2017 ble en utøver ilagt en sanksjon på fire års utestengelse da vedkommende ikke var i stand til å motbevise at stoffet ble inntatt forsettlig.¹³³ CAS vurderte lempning etter artikkel 10.4 og 10.5.¹³⁴ Rett tolkning av reglene ville vært å vurdere lempning etter WADC artikkel 10.6 som ikke tar utgangspunkt i utøverens grad av aktsomhet. Inngangsvilkåret til artikkel 10.4 og 10.5 om at utøveren må bevise hvordan stoffet kom inn i kroppen ble ikke innfridd i saken, noe som gjorde at voldgiftsretten ikke fikk vurdert utøverens grad av aktsomhet på nytt. Man fikk dermed ikke sett hvordan en slik dobbel vurdering av utøverens skyld ville fungert i praksis.

¹³² WADC Appendix 2: Examples of the Application of Article 10 s.126 punkt 2. Her bekreftes det at sanksjoner på fire år ikke kan lempes etter WADC artikkel 10.4 og 10.5.

¹³³ CAS 2017/A/5017 avsnitt 58.

¹³⁴ CAS 2017/A/5017 avsnitt 52.

Lempning av en sanksjon på fire års utestengelse må vurderes etter artikkel 10.6, mens lempning for en sanksjon på to års utestengelse kan vurderes etter alle de tre lempningsreglene. I denne oppgaven vil artikkel 10.4 og 10.5 drøftes da disse bestemmelsene vurderer lempning på bakgrunn av utøverens skyld. Det legges dermed til grunn for den videre drøftelsen at utøveren har blitt ilagt en sanksjon på to år.

Felles for WADC artikkel 10.4 og 10.5 er definisjonen på skyld. I WADC defineres skyld som enhver pliktforsømmelse og mangel på tilstrekkelig varsomhet i den aktuelle situasjonen.¹³⁵ Momenter som er relevant i denne vurderingen er utøverens erfaring og alder, hvilken grad av risiko utøveren burde oppfattet, hvilke undersøkelser utøveren foretok i relasjon til den risikoen utøveren burde oppfattet, og om utøveren har eller hadde funksjonsnedsettelse.¹³⁶ For å avgjøre utøverens skyld er det ikke relevant at utøveren vil kunne tape muligheten til å tjene mye penger eller at utøveren har kort tid igjen i karrieren.¹³⁷ Det er heller ikke relevant at en utøver vil gå glipp av mesterskap under utestengelsesperioden.¹³⁸

6.2. Bortfall av sanksjon – No Fault or Negligence

6.2.1. Definisjon og tolkning

Etter WADC artikkel 10.4 kan en sanksjon bortfalle der utøveren kan bevise at vedkommende utøvde ”No Fault or Negligence” i relasjon til en ADRV. Det første spørsmålet som reises er hva menes med ”No Fault or Negligence”.

Kravet til ”No Fault or Negligence” er definert i WADC på følgende måte:

”The *Athlete* or other *Person*’s establishing that he or she did not know or suspect, and could not reasonably have known or suspected even with the exercise of utmost caution, that he or she had (...) been administered the *Prohibited Substance* (...). Except in the case of a *Minor*, for any violation of Article 2.1, the *Athlete* must also establish how the *Prohibited Substance* entered his or her system”.^{139, 140}

¹³⁵ WADC Appendix 1: definitions (Fault), s. 134.

¹³⁶ WADC Appendix 1: definitions (Fault), s. 134.

¹³⁷ WADC Appendix 1: definitions (Fault), s. 134.

¹³⁸ CAS 2017/A/5015 avsnitt 223-224.

¹³⁹ WADC sine kursiveringer.

¹⁴⁰ WADC Appendix 1: definitions s. 137.

For å avgjøre om en utøver har utvist skyld eller ikke i relasjon til en ADRV legger definisjonen opp til en aktsomhetsvurdering. Utøveren har bevisbyrden og må bevise med sannsynlighetsovervekt at vedkommende ikke visste eller mistenkte, eller ikke med rimelighet kunne vite eller mistenkt at vedkommende hadde inntatt et forbudt stoff. I tillegg må utøveren bevise at vedkommende handlet med ”utmost caution” da vedkommende fikk det forbudte stoffet i seg.

Naturlig tolkning av ”utmost caution” er at en utøver har gjort alt i sin makt for å unngå et ikke-ønskelig utfall. Utøveren må ha handlet med ytterste forsiktighet. I flere av bestemmelsene i WADC, deriblant artikkel 2.1, kommer det frem at utøveren har et personlig ansvar for å sikre at ingen forbudte stoffer kommer inn i kroppen. Kravet om at utøveren må handle med ytterste forsiktighet for å unngå et brudd på antidopingreglementet kan forsvares i utøverens personlige ansvar. For å sikre at ingen forbudte stoffer kommer inn i kroppen er utøveren nødt til å gjøre alt i sin makt for å unngå at det skjer.

I tillegg fremkommer det av kommentaren til WADC artikkel 10.4 at bortfall av reduksjon kun tilkjennes der det foreligger eksepsjonelle omstendigheter.¹⁴¹ Dette kravet har blitt anerkjent i praksis.¹⁴² Kommentaren fremlegger sabotasje som et eksempel på eksepsjonelle omstendigheter. Det blir imidlertid poengtert at sabotasje gjennomført av kjæreste eller personer i utøverens nære krets og støtteapparat ikke vil utgjøre eksepsjonelle omstendigheter. I slike tilfeller må man vurdere reduksjon i stedet for bortfall av sanksjon.¹⁴³

I realiteten vil en utøver kun få sanksjonen eliminert der vedkommende har handlet med ytterste forsiktighet, der omstendighetene rundt den aktuelle ADRV var eksepsjonelle, og der utøveren ikke kunne mistenkt av vedkommende inntok et forbudt stoff. Dette vitner om en svært høy terskel for å bevise at ingen skyld var utvist.

¹⁴¹ WADC kommentar til artikkel 10.4. s.63.

¹⁴² CAS 2017/A/5015 avsnitt 185. Her henvises det til praksis i CAS.

¹⁴³ WADC kommentar til artikkel 10.4. s.63.

6.2.2. Hva som utgjør tilstrekkelig bevis for at en utøver har handlet uten skyld.

Hva som utgjør tilstrekkelig bevis for at en utøver ikke har utvist skyld, kan ikke identifiseres generelt. Dette begrunnes med at graden av skyld må vurderes på bakgrunn av de spesifikke og relevante omstendigheter i den konkrete saken. Slik kan man avgjøre om utøveren har handlet i strid med hva en kan forvente av den alminnelige aktsomme utøver.¹⁴⁴

I en sak fra 2013, Cilic-saken, søkte man å etablere visse veiledende retningslinjer for vurderingen av utøverens skyld.¹⁴⁵ I denne saken ble det uttalt at både objektive og subjektive elementer må vurderes. Det objektive elementet beskriver den grad av aktsomhet man kan forvente av en fornuftig person i utøverens situasjon. Det subjektive elementet legger opp til en vurdering av hva man kan forvente av utøveren i den konkrete situasjonen ut fra de forutsetninger utøveren hadde.¹⁴⁶

Den objektive vurderingsdelen ble ytterligere presisert i avgjørelsen med eksempler på handlinger utøveren kunne gjennomført for å sikre at et produkt ikke inneholdt forbudte stoffer. For det første kan utøveren lese etiketten på produktet. Om utøveren er usikker på om noen av stoffene i produktet er forbudt kan disse kryssjekkes mot Prohibited List ved et internettsøk. Videre kan utøveren sikre at produktet er laget av en pålitelig produsent. Det er også mulig for utøveren å rådføre seg med eksperter på området for å forsikre seg om at produktet er rent.¹⁴⁷

Voldgiftsretten poengterte at det ikke kan kreves at utøveren gjennomfører samtlige handlingsalternativer for å bevise at ingen skyld ble utvist. Dette begrunnes blant annet med at den subjektive vurderingen kan avdekke særlige omstendigheter som begrunner hvorfor utøveren ikke har utført enkelte sikkerhetstiltak. Slike subjektive elementer kan eksempelvis være utøverens alder, og derav uerfarenhet. Det kan være språklige utfordringer, eller mangel på utdanning om antidopingregelverket. Videre kan det også

¹⁴⁴ WADC Appendix 1: definitions, s. 134.

¹⁴⁵ CAS 2013/A/3327.

¹⁴⁶ *Ibid* avsnitt 71.

¹⁴⁷ CAS 2013/A/3327 avsnitt 71 aa).

være relevant at utøveren var under stort press, eller at utøveren gjorde en ærlig og forståelig feil.¹⁴⁸

Det avgjørende for at man ikke kan kreve at utøveren har gjennomført alle handlingspliktene nevnt over for å bevise sin uskyld er at ingen tilfeller er like. Forutsetningene for hvilke handlingsalternativer utøveren med rimelighet kan gjennomføre vil variere og i noen tilfeller kan utøveren ha tatt andre forhåndsregler enn de som fremkommer i Cilic-saken. Det finnes eksempler på dette i praksis.

Et eksempel på et tilfelle hvor utøveren ikke var i stand til å gjennomføre noen av handlingsalternativene er en sak fra 2005.¹⁴⁹ Her ble utøveren, en profesjonell ishockey-spiller, skadet i kamp og fraktet til sykehus. Utøveren hadde svært mye smerter. Kommunikasjon om hvilke medikamenter som ble brukt i behandlingen var dermed ikke mulig. Utøveren kom seg raskt og ble utskrevet allerede dagen etter. To uker senere var han tilbake i trening med landslaget og avla en positiv dopingprøve. Utøveren gjennomførte selv en etterforskning for å finne ut hvilket medikament eller kosttilskudd som hadde ført til den positive prøven.¹⁵⁰ Journalene fra sykehuset gav klart bevis på at en av injeksjonene han mottok inneholdt stoffet han hadde testet positivt på.¹⁵¹ Voldgiftsretten konkluderte med at omstendighetene i saken var så eksepsjonelle at det ikke forelå noen grunn for at utøveren burde ha mistenkt at behandlingen på sykehuset kunne ført til brudd på antidopingreglementet.¹⁵² Utøverens sanksjon bortfalt.

Tilfellet som er omtalt over er et unntakstilfelle. De fleste utøvere som har avlagt positiv prøve har enten gjort dette med vilje for å øke prestasjonsevnen, fått i seg et forurenset produkt uten å være klar over dette, eller medisiner seg for mindre alvorlige helseutfordringer uten å vite at innholdet i produktet var forbudt.

¹⁴⁸ *Ibid* avsnitt 76.

¹⁴⁹ CAS 2005/A/990.

¹⁵⁰ CAS 2005/A/990 side 1-2.

¹⁵¹ *Ibid* avsnitt 8.

¹⁵² *Ibid* avsnitt 12.

Et godt eksempel på sistnevnte tilfelle er Johaug-saken fra 2017.¹⁵³ Therese Johaug hadde fått solstikk under en treningsleir i Italia.¹⁵⁴ Dette resulterte i diaré, feber og en smertefull solforbrent leppe. Johaug's lege kjøpte et preparat på apoteket i Italia som skulle lege leppen og forsikret Johaug om at preparatet var trygt å bruke. Før leppekremen ble påført registrerte Johaug at pakkevedlegget var på italiensk, noe hun ikke forstod. Hun sjekket ikke forpakningen før hun kastet denne. Resultatet ble at Johaug testet positivt for et non-Specified Substance og ble ilagt en sanksjon på to år. Ved vurdering av hvilken grad av skyld Johaug hadde utvist kom voldgiftsretten frem til at hun ikke hadde gjennomført de handlingsplikter som man med rimelighet kunne forvente av henne. Særlig var det avgjørende at hun ikke hadde sett på pakningen da denne var merket med en tydelig rød sirkel og teksten ”doping”.¹⁵⁵ Hadde Johaug sett dette merket er det rimelig å anta at hun ikke hadde anvendt produktet.

Et av handlingsalternativene som kom frem av Cilic-avgjørelsen er at utøveren kan rådføre seg med eksperter.¹⁵⁶ I Johaug-saken argumenterte Johaug for at utøveren kan delegere antidopingansvaret til en lege. Aktsomhetsgraden som da må vurderes er aktsomhetsgraden utøveren utøvde ved sitt valg av tredjeperson.¹⁵⁷ Eksempelvis kunne vurderingen vært om det var aktsomt av Therese Johaug å konsultere seg med landslagslegen og at sanksjonen i så tilfelle burde bortfalle da det var legen som hadde skyld i at hun ble feilinformert om innholdet i preparatet. Voldgiftsretten var ikke enig i dette og uttalte at det lenge har vært anerkjent i CAS-praksis at en utøver ikke kan delegere ansvaret til andre og dermed undras fra ansvar. Utøveren er selv ansvarlig uavhengig av om det var legen eller andre som begikk en feil.¹⁵⁸

Denne praksisen har eksistert lenge. Allerede i 2006 uttalte CAS at en utøver aldri vil kunne avskrives fra personlig ansvar ved å gi legen ansvar for å påse at medisinene ikke inneholder forbudte stoffer. Uavhengig av om legen forsikrer utøveren om at preparatet er rent må utøveren gjennomføre egne undersøkelser for å ha handlet med ytterste

¹⁵³ CAS 2017/A/5015.

¹⁵⁴ Domsutvalget saksnr: 29/2016, Påtalenemnda i Stiftelsen Antidoping Norge (ADNO) mot Therese Johaug. Avgjort 10. Februar 2017.

¹⁵⁵ CAS 2017/A/5015 avsnitt 180.

¹⁵⁶ CAS 2013/A/3327 avsnitt 71 aa).

¹⁵⁷ CAS 2017/A/5015 avsnitt 194-195.

¹⁵⁸ CAS 2017/A/5015 avsnitt 189 og 195.

forsiktighet.¹⁵⁹ Praksis viser også at rådføring med leger som er spesialister på idrettsmedisin heller ikke frigjør utøveren for ansvar, selv om det kan forventes at legen er godt orientert om hvilke stoffer som er forbudt i idretten.¹⁶⁰

Et spørsmål som kan drøftes er hvorvidt det ville vært tilstrekkelig aktsomt at utøveren rådførte seg med to eller flere leger. Et eksempel kan være at utøveren får sår på leppen på treningsleir i Frankrike og kontakter en lokal idrettslege. Legen gir utøveren et preparat og bekrefter at det er rent. Utøveren spør så landslagslegen over telefon om preparatet kan brukes, noe legen sier ja til. Likevel viser det seg at produktet inneholder et non-Specified Substance. Her har utøveren brukt flere kompetente kilder for å få tilbakemelding på om preparatet er trygt å bruke eller ikke. Det samsvarer med handlingspliktene etter Cilic-avgjørelsen, som krever at utøveren gjør flere undersøkelser. Det kreves ikke at handlingene er av forskjellig karakter; eksempelvis at utøveren må gjennomføre internettsøk i tillegg til å kontakte lege. To leger, som begge blir instruert til å sammenligne produktets innhold med Prohibited List, vil klart tale for at utøveren har handlet med ytterste forsiktighet.

På den annen side har utøveren, ved å kontakte to forskjellige leger, ikke personlig undersøkt om produktet står oppført på Prohibited list. Utøveren har henvendt seg til andre personer som har gjennomført dette søket for seg. Dette kan føre til at voldgiftsretten mener at utøveren ikke har gjort nok til å ivareta ansvaret om å påse at ingen forbudte stoffer kommer inn i kroppen.

Hvorvidt det er tilstrekkelig å henvende seg til to eller flere leger gjenstår å se, men slik praksis fremstår, har man etablert en begrensning om at rådføring med lege, selv leger som er spesialister på idrettsmedisin, ikke er tilstrekkelig for å ha handlet med ytterste forsiktighet.

¹⁵⁹ CAS 2006/A/1133 avsnitt 35.

¹⁶⁰ CAS 2012/A/2959 avsnitt 8.19 og CAS 2005/A/838 avsnitt 14 og 58.

6.3. Reduksjon av sanksjon – No Significant Fault or Negligence

6.3.1. Definisjon og tolkning

Der utøveren ikke får eliminert sanksjonen kan man vurdere reduksjon etter WADC artikkel 10.5. Reduksjonsbestemmelsen i WADC er delt i artikkel 10.5.1 og artikkel 10.5.2. Hvilken av de to bestemmelsene som skal brukes avhenger av hvilket stoff utøveren har testet positivt på. Der utøveren har testet positivt på et Specified Substance (artikkel 10.5.1.1) eller et stoff som stammer fra et Contaminated Product (artikkel 10.5.1.2) skal reduksjon vurderes etter artikkel 10.5.1. For alle andre tilfeller, eksempelvis der utøveren har testet positivt på et non-Specified Substance som ikke stammer fra et Contaminated Product, skal reduksjon vurderes etter artikkel 10.5.2.

I WADC er Contaminated Products definert som produkter som inneholder forbudte stoffer uten at dette fremgår av deklarasjonen på produktet, eller der informasjonen ikke er mulig å finne ved et enkelt internettsøk.¹⁶¹

Felles for de to bestemmelsene er at utøveren må bevise at vedkommende utviste ”No Significant Fault or Negligence” i relasjon til en ADRV.

I WADC er ”No Significant Fault or Negligence” definert som følger:

”The *Athlete* or other *Person’s* establishing that his or her *Fault* or negligence, when viewed in the totality of the circumstances and taking into account the criteria for *No fault or Negligence*, was not significant in relationship to the anti-doping rule violation. Except in the case of a *Minor*, for any violation of Article 2.1, the *Athlete* must also establish how the *Prohibited Substance* entered his or her system”.^{162, 163}

For at reduksjon skal være mulig må utøveren bevise at graden av skyld vedkommende utviste i relasjon til bruddet var ”not significant”. Naturlig ordlydstolkning peker på at bestemmelsen kun tillater reduksjon der utøveren har utvist en lav grad av skyld i relasjon til bruddet.

¹⁶¹ WADC Appendix 1: definitions, s.133.

¹⁶² WADC sine kursiveringer.

¹⁶³ WADC Appendix 1: definitions s. 138.

Formålet med denne definisjonen er ikke utelukkende å identifisere de tilfellene der utøveren har handlet med lav grad av skyld. Utøvere som har handlet med større grad av skyld vil også få mulighet til å få sanksjonen redusert etter WADC artikkel 10.5.

Graden av skyld bidrar til å avgjøre hvor mye den enkelte sanksjonen kan reduseres, der laveste grad av skyld gir mest reduksjon. Dette blir gjennomgått i punkt 6.3.2.

Definisjonen viser at ”No Significant Fault or Negligence” ikke kan utformes som en bestemt standard som passer i alle tilfeller. Vurderingen må foretas på bakgrunn av alle relevante omstendigheter i den konkrete saken. En bestemt standard for hvilke tilfeller som åpner for reduksjon ville stridt mot formålet om å åpne for mer fleksibilitet i reduksjonsbestemmelsen.

Inngangsvilkåret om at utøveren må bevise hvordan stoffet kom inn i kroppen er likt for vurderingen av bortfall og reduksjon av sanksjon. Det vises til tidligere drøftelse om dette kravet.

Et viktig element i definisjonen er at man ved vurderingen må ta hensyn til kriteriet for ”No Fault or Negligence”. For å bevise at utøveren har utvist ”No Fault or Negligence” krever definisjonen at utøveren handlet med ytterste forsiktighet, at utøveren ikke kunne mistenkt at vedkommende inntok et stoff som var i strid med Prohibited List og at omstendighetene rundt bruddet var eksepsjonelle.

I praksis har det blitt lagt til grunn at kravet om at utøveren må ha handlet med ytterste forsiktighet, uten å ha mistenkt at vedkommende inntok forbudt stoff, også gjelder ved vurderingen av om utøveren har utvist ubetydelig skyld.^{164, 165} I Sharapova-saken i CAS ble det poengtert at terskelen for vurderingen av disse momentene ikke kan settes like høyt som under vurderingen av ”No Fault or Negligence”.¹⁶⁶

¹⁶⁴ CAS 2016/A/4643 avsnitt 84.

¹⁶⁵ Antonio Rigozzi, Ulrich Haas, Emily Wisnosky og Marjolaine Viret, ”Breaking down the process for determining a basic sanction under the 2015 World Anti-Doping Code”, *International Sports Law Journal*, vol. 15, 2015 s.3-48 (s.34 punkt 6.2.1.3).

¹⁶⁶ CAS 2016/A/4643 avsnitt 84.

I en sak fra 2016, uttalte CAS at utøveren har handlet med ubetydelig skyld der utøveren har anerkjent og utført de klare og åpenbare forhåndsregler enhver annen person ville gjennomført.¹⁶⁷ Dette bekrefter at terskelen for å konkludere at en utøver har handlet med ubetydelig skyld er lavere enn for å konkludere at utøveren har handlet uten skyld.

Hva gjelder kravet om at omstendighetene i saken må være eksepsjonelle for at en sanksjon skal bortfalle, gjelder ikke dette nødvendigvis for reduksjon av sanksjon. Kravet om at det må foreligge eksepsjonelle omstendigheter representerer et skille mellom de to reduksjonsbestemmelsene. Kommentaren til WADC artikkel 10.4 innebærer kun at det må foreligge eksepsjonelle omstendigheter for å redusere en sanksjon etter artikkel 10.5.2. Spørsmålet er om det må foreligge eksepsjonelle omstendigheter for å redusere en sanksjon både etter WADC artikkel 10.5.2 og artikkel 10.5.1, eller om kravet gjelder slik det fremkommer av kommentaren.

Både WADC artikkel 10.5.2 og artikkel 10.5.1 åpner for reduksjon basert på en vurdering av hvilken grad av skyld utøveren har utvist. Dette taler for at kravet om eksepsjonelle omstendigheter må gjelde for begge bestemmelsene.

Hvilken bestemmelse som kan brukes avhenger av hvilket stoff utøveren har testet positivt på. De forbudte stoffene som er kategorisert som Specified Substances er av høyere sannsynlighet inntatt av andre grunner enn å øke prestasjonsevnen.¹⁶⁸ De stoffene som er kategorisert som non-Specified Substances er av høyere sannsynlighet inntatt for å øke prestasjonsevnen. Denne forskjellen taler for at kravet om at det skal foreligge eksepsjonelle omstendigheter ikke skal gjelde der det er tale om Specified Substances. Lempningsreglene er ment å tjene som en sikkerhetsventil for å sikre at de utøvere som ikke har jukset kan ilegges lavere sanksjoner. Der stoffet i seg selv representerer en lavere sannsynlighet for at bruken stammer fra et ønske om å øke prestasjonsevnen, bør kravene for å få lempet sanksjonen senkes tilsvarende.

¹⁶⁷ CAS 2016/A/4416 avsnitt 64. Dette har tidligere blitt anerkjent i relasjon til 2004-versjonen av WADC jf. avsnitt 66.

¹⁶⁸ Kommentar til WADC artikkel 4.2.2, s.29.

WADC artikkel 10.5.2 åpner for reduksjon i alle saker som ikke omfattes av artikkel 10.5.1. At ikke alle tilfeller kan reduseres etter samme bestemmelse peker på at vilkårene for de to ulike bestemmelsene må være forskjellige.

Ved utarbeidelsen av 2015-versjonen av WADC var ett av målene å åpne for større grad av fleksibilitet ved utmålingen av sanksjon sammenlignet med de bestemmelser som allerede eksisterte.¹⁶⁹ Dette førte til at lempningsbestemmelse i WADC artikkel 10.5.1 ble etablert og taler mot at et krav om eksepsjonelle omstendigheter skal foreligge.

Argumentene som er belyst over, med særlig vekt på innholdet i kommentaren til artikkel 10.4 og formålet med antidopingregelverket, peker på at et krav om at omstendighetene må være eksepsjonelle, ikke kan gjelde for artikkel 10.5.1.

Hva gjelder vurderingen etter WADC artikkel 10.5.2 om omstendighetene i en sak er eksepsjonelle, har det blitt lagt til grunn i praksis at terskelen må være noe lavere enn ved vurderingen av ”No Fault or Negligence”.¹⁷⁰ I kommentaren til WADC artikkel 10.4 finnes det eksempler på tilfeller som ikke vil utgjøre eksepsjonelle omstendigheter etter artikkel 10.4, men som kan være gjenstand for reduksjon etter artikkel 10.5.2. Slike tilfeller er der utøveren har blitt utsatt for sabotasje av støtteapparatet eller kjæreste, der utøverens lege eller trener har gitt utøveren et produkt med forbudte stoffer uten å informere utøveren om produktets innhold, og der utøveren har inntatt et forurenset produkt. Disse eksemplene gjenspeiler at terskelen skal være lavere etter artikkel 10.5.2 enn etter artikkel 10.4.

Kravene for å få redusert sanksjonen er etter drøftelsen over at utøveren må bevise at vedkommende ikke med rimelighet kunne vite at et forbudt stoff ble inntatt og at vedkommende handlet med ytterste forsiktighet. Dette gjelder uavhengig av hvilket stoff utøveren testet positivt på. Der reduksjon vurderes etter WADC artikkel 10.5.2 må det i tillegg foreligge eksepsjonelle omstendigheter.

¹⁶⁹ WADC introduction s. 11 og

Wada-ama.org, 2015 ADO reference guide to the code (s.4 pkt. 1) <https://www.wada-ama.org/en/resources/education-and-prevention/ado-reference-guide-to-the-code> (link til nedlastbart dokument, 31.05.18).

¹⁷⁰ CAS 2016/A/4643 avsnitt 84.

Et spørsmål som ville vært interessant å drøfte i relasjon til kravene for lempning, er om kravene er forskjellig for toppidrettsutøvere og breddeidrettsutøvere. I Johaug-saken uttalte voldgiftsretten at det stilles et strengt aktsomhetskrav til toppidrettsutøvere på grunn av deres erfaring, forventet kunnskap om antidopingreglene og status i samfunnet.¹⁷¹ Dette gir rom for en slutning om at det ikke stilles like strenge krav til breddeidrettsutøvere da det ikke kan forventes at de har like bred erfaring eller kunnskap om antidopingregelverket. Det er ikke plass til en videre drøftelse av dette, men det anerkjennes som et interessant tema.

6.3.2. Hvor mye kan en sanksjon reduseres?

Hvor mye sanksjonen kan reduseres er forskjellig i de to reduksjonsbestemmelsene. Etter WADC artikkel 10.5.1 kan sanksjonen reduseres fra to år og ned til en irrettesettelse. WADC artikkel 10.5.2 har et strengere intervall for reduksjon. Etter denne bestemmelsen kan sanksjonen reduseres til maksimum halvparten av den opprinnelige lengden på utestengelsen. Dette innebærer at utøveren skal ilegges en sanksjon med utestengelse på mellom ett og to år.

Grunnen til at WADC artikkel 10.5.1 gir rom for mer reduksjon enn artikkel 10.5.2 er at artikkel 10.5.1 ble opprettet i 2015-versjonen for å overholde målet om mer fleksibilitet ved utmåling av sanksjon. Hvor mye sanksjonen skal reduseres beror på graden av skyld utøveren utviste i relasjon til bruddet.

I realiteten er det stoffet utøveren har testet positivt på som avgjør hvilken reduksjonsbestemmelse som er anvendelig. De fleste utøvere som kun har handlet uaktsomt i relasjon til bruddet har ikke vært klar over at vedkommende har fått i seg et forbudt stoff før en positiv prøve foreligger. At stoffet utøveren har testet positivt på skal avgjøre hvor mye sanksjonen maksimalt kan reduseres, kan tolkes som en logisk brist i regelverket.

Sanksjonsreglene i WADC tar utgangspunkt i hvilken grad utøveren kan bebreides når det skal utmåles hvilken sanksjon utøveren skal ilegges. Der utøveren var klar over at

¹⁷¹ CAS 2017/A/5015 avsnitt 187.

vedkommende brøt antidopingreglene skal utøveren straffes strengere enn der forsett ikke foreligger. Hvem som har bevisbyrden for at bruddet ble begått med eller uten forsett avhenger av hvilket stoff utøveren testet positivt på. Her er altså stoffet ikke utslagsgivende for hvilken sanksjon utøveren skal ilegges. Positivt prøve for både Specified Substances og non-Specified Substances kan resultere i fire års utestengelse.

Der utøveren ikke har vært klar over at vedkommende har inntatt et forbudt stoff og kun har utvist uaktsomhet i relasjon til dette, beror reaksjonsfastsettelsen på hvilket stoff utøveren *faktisk har fått i seg*. Da er det ikke lenger utelukkende utøverens aktsomhetsgrad som er avgjørende for hvilken reaksjon utøveren ilegges.

Dette kan illustreres med et enkelt eksempel. To utøvere, A og B, spiller håndball på forskjellige landslag. Under europamesterskapet fikk begge utøverne samme type øyebetennelse som krevde behandling. Begge konsulterte sine respektive landslagsleger og fikk forskjellige medikamenter som behandling. Behandlingen virket for begge og de kom tilbake i kamp. Ved mesterskapsslutt avla begge utøverne positiv dopingprøve. Utøver A testet positivt for et non-Specified Substances, mens utøver B testet positivt på et Specified Substance.

Utøverne får ikke eliminert sanksjonen. Spørsmålet er om sanksjonen kan reduseres. Konsekvensen av at A testet positivt for et non-Specified Substance er at lengden på utestengelsen maks kan reduseres til ett år. Utøver B, som testet positivt på et Specified Substance, kan få redusert sin sanksjon fra to år og helt ned til en irrettesettelse. Voldgiftsretten finner i begge tilfellene at utøverne utøvde en svært lav grad av skyld og at sanksjonen må reduseres så mye som mulig. Utøver A blir følgelig utestengt i ett år, mens utøver B kun ilegges en irrettesettelse.

Eksempelet illustrerer at reaksjonene kan få uforholdsmessige utfall der stoffets kategori er avgjørende for hvor mye sanksjonen kan reduseres. Uavhengig av denne kritikken, må reglene legges til grunn slik de er formulert.

Spørsmålet videre er hvordan man avgjør hvor lang utestengelsesperioden skal være.

For å avgjøre om en utøver har handlet *uten skyld* og dermed får eliminert sin sanksjon, må man drøfte både objektive og subjektive elementer ved hendelsesforløpet.¹⁷² Dette gjelder tilsvarende for vurderingen av hvilken grad av skyld utøveren har utvist for å få redusert sanksjonen.¹⁷³

I Cilic-dommen ble det gitt veiledning for hvor mye den enkelte sanksjon skal reduseres. CAS etablerte ulike utestengelsesintervaller hvor hvert av intervallene representerer ulike grader av skyld. Perioden strekker seg fra 0-24 måneder utestengelse. Utøvere som har handlet med liten grad av skyld skal utestenges i 0-8 måneder. Det neste intervallet er utestengelse i 8-16 måneder for utøvere som har handlet med normal grad av skyld. Utøvere som har handlet med betydelig grad av skyld skal utestenges i 16-24 måneder.¹⁷⁴

Denne utmålingsmodellen ble anvendt i Johaug-saken, men her ble den tilpasset tilfeller der sanksjonen maksimum kan reduseres ned til ett år. Johaug hadde testet positivt på et non-Specified Substance som ikke stammet fra et forurenset produkt. Reduksjon måtte dermed vurderes etter WADC artikkel 10.2.2. Her ble intervallene som følger: 12-16 måneder utestengelse for liten grad av skyld, 16-20 måneder utestengelse for normal grad av skyld og 20-24 måneder utestengelse for betydelig grad av skyld.

Voldgiftsretten avgjorde enstemmig at Johaug hadde handlet med normal grad av skyld.¹⁷⁵ På bakgrunn av Johaug sin lange erfaring mente voldgiftsretten at det var overraskende at hun ikke undersøkte pakken til produktet nærmere.¹⁷⁶ Voldgiftsretten anerkjente videre ikke Johaug sitt argument om at hun befant seg i en tilstand hvor hun hadde dårlig dømmekraft. Å ha en skadet leppe, feber og diaré avløser ikke utøveren fra ansvaret om å sjekke forpakningen til produktet som anvendes.¹⁷⁷ Dette talte for å plassere henne mot øvre grense av intervallet. At Johaug hadde fått bekreftelse og

¹⁷² Se drøftelse i kapittel 6.2.

¹⁷³ CAS 2013/A/3327 avsnitt 69 flg. Dette har senere blitt anerkjent i bl.a. CAS 2016/A/4371 avsnitt 83 flg.

¹⁷⁴ CAS 2013/A/3327 avsnitt 69-70. Utmålingsreglene har senere blitt anerkjent i henholdsvis CAS 2017/A/5015 avsnitt 208 og CAS 2016/A/4371 avsnitt 82.

¹⁷⁵ CAS 2017/A/5015 avsnitt 208.

¹⁷⁶ *Ibid* avsnitt 210.

¹⁷⁷ *Ibid* avsnitt 211.

forsikringer av legen om at legemiddelet var trygt bidro imidlertid til at utestengelsen havnet i midten av intervallet.¹⁷⁸ Therese Johaug ble utestengt i 18 måneder.

7. AVSLUTNING

7.1. utfordringer med regelverket

Antidopingreglene fremstår som oversiktlig i måten regelverket er bygget opp. Utøveren har et personlig ansvar for å påse at ingen forbudte stoffer kommer inn i kroppen. Avlegger utøveren likevel en positiv dopingprøve skal vedkommende sanksjoneres. Sanksjonen utøveren skal ilegges kan lempes på nærmere bestemte vilkår. Dette fremstår som tre nokså enkle steg fra utøveren har avlagt positiv dopingprøve, til reaksjonen er fastsatt.

Går man derimot i dybden av regelverket og skal anvende disse bestemmelsene, fremstår antidopingreglene som nokså komplisert og uoversiktlig. I oppgaven har noen utfordringer blitt belyst forløpende. Disse utfordringene bidrar til at antidopingregelverket blir vanskelig å anvende.

Første eksempelet som ble belyst er utfordringen med å skille at bruddbestemmelsen i artikkel 2.1 og sanksjonsbestemmelsene i artikkel 10.2 utgjør to separate vurderinger. Der en utøver har avlagt positiv dopingprøve blir vedkommende ansvarlig på objektivt grunnlag for det forbudte stoffet som har kommet inn i kroppen. Det objektive ansvaret innebærer ikke at en utøver skal sanksjoneres. For å kunne sanksjoneres må utøveren ha utvist skyld. Graden av skyld avgjør hvor lang sanksjonen skal være. Har utøveren ikke utvist skyld vil sanksjonen bortfalle etter lempningsreglene.

Selv om reglene fremstår som oversiktlig når sanksjonsbestemmelsene står for seg og bruddbestemmelsene står for seg, kan dette være vanskelig å forstå for utøverne. Man må stort sett regne med at idrettsutøvere ikke har inngående juridisk kompetanse. Dette innebærer at reglene må utformes så lett og oversiktlig som mulig.

¹⁷⁸ *Ibid* avsnitt 213.

Det er viktig å ha en regel om objektivt ansvar. Utøveren må bli ansvarlig for det som kommer i kroppen av hensyn til formålet med antidopingarbeidet. Det som kan gjøre en slik regel om objektivt ansvar lettere anvendelig er å inkludere sanksjonsvurderingen i bruddbestemmelsen. På den måten vil utøveren lettere forstå at det objektive ansvaret knytter seg til den positive prøven, mens sanksjonen beror på en vurdering av skylden utøveren utviste i relasjon til bruddet.

Et annet eksempel er at utøveren pålegges et personlig ansvar om å påse at ingen forbudte stoffer kommer inn i kroppen.¹⁷⁹ Regelverket utdyper ikke hva som menes med dette personlige ansvaret, eller hva som kreves av utøveren for å overholde det personlige ansvaret. Dette har ført til at CAS en rekke ganger har brukt det personlige ansvaret som argument for at utøveren har utøvd skyld uten å gå nærmere inn på hvorfor.¹⁸⁰

Det personlige ansvaret som pålegges utøveren innebærer i realiteten kun at utøveren må forvalte sin plikt til å påse at ingen forbudte stoffer kommer inn i kroppen på en aktsom måte. Dette blir ikke alltid poengtert i praksis og kan vanskelig tolkes ut av regelteksten.

Videre gir reglene som åpner for lempning rom for feilslutninger. Slik reglene fremstår kan alle de tre bestemmelsene som åpner for lempning vurderes uavhengig av hvilken sanksjon utøveren er ilagt. Utfordringen er at der utøveren har blitt ilagt en sanksjon på fire år, har antidopingorganisasjonen klart å bevise, eller utøveren ikke klart å motbevise, at utøveren har handlet forsettlig i relasjon til bruddet. Dersom man tillater en vurdering av bortfall eller reduksjon av sanksjon etter WADC artikkel 10.4 og 10.5, legger man opp til en dobbelvurdering av utøverens skyld.

En enkel endring av regelverket, hvor man poengterer hvilke tilfeller som kan lempes etter WADC artikkel 10.4 og artikkel 10.5, ville hindret ineffektiv bruk av regelverket. I tillegg ville det fjernet tvil med hensyn til sammenhengen mellom de ulike lempningsreglene.

¹⁷⁹ WADC artikkel 2.1.

¹⁸⁰ CAS 2017/A/5015 og CAS 2016/A/4643.

En siste utfordring som er belyst i oppgaven er at hvor mye en sanksjon kan reduseres beror på om utøveren har testet positivt på et Specified Substance eller et non-Specified Substance. To utøvere kan ha opptrådt tilsvarende aktsomt i tilsvarende situasjoner, men ettersom utøverne testet positivt på forskjellige stoffer har de ikke rett på like mye reduksjon.

Å skille de ulike forbudte stoffene i to kategorier fungerer godt der man skal vurdere hvem som skal ha bevisbyrden for aktsomhetsgraden. Der utøveren avlegger positiv prøve for et stoff som av høyere sannsynlighet er inntatt for å øke prestasjonsevnen er det rimelig at vedkommende må bevise at stoffet ikke ble inntatt forsettlig. På lik linje er det rimelig at det er antidopingorganisasjonen som har bevisbyrden for at stoff som av lavere sannsynlighet er brukt for å øke prestasjonsevnen er inntatt forsettlig. Her er det imidlertid ikke stoffet som avgjørende er for om utøveren skal sanksjoneres med utestengelse i to eller fire år. Det er den aktsomhetsgraden man klarer å bevise som avgjør hvilken sanksjon man skal ilegges.

At hvor mye en sanksjon kan reduseres beror på om utøveren har testet positivt på den ene typen stoffer fremfor den andre, som i mange tilfeller vil være helt tilfeldig, fremstår ikke som helt heldig. Dette kan legge til rette for urettferdige utestengelsesperioder da utøvere som har utvist lik grad av aktsomhet og har tatt de samme forhåndsregler, blir utestengt med forskjellig lengde.

7.2. Kommentarer til sanksjonene.

Ved utarbeidelsen av 2015-versjonen av WADC var ett av fokusområdene å gjennomgå sanksjonene en utøver kunne ilegges. Formålet med revisjonen var å sikre strengere sanksjoner for de utøvere som har brukt forbudte stoffer med vilje og mer fleksibilitet i utmålingen av sanksjonen for de utøvere som kun har opptrådt uaktsomt. For å ivareta dette formålet så man et behov for å endre utestengelseslengden fra to til fire år.

Det skillet man ønsket å oppnå gjennom å gjøre noen regler strengere og åpne for mer fleksibilitet i andre, har etter min mening ikke gitt ønsket effekt. En fire år lang utestengelse synes ikke å være tilstrekkelig av hensyn til de rene utøverne. Der en utøver har brukt stoffer som øker prestasjonen i konkurransesammenheng har utøveren

prestert bedre enn vedkommende ville gjort uten å bruke det forbudte stoffet. Det skaper urettferdige forrang i konkurranse, noe som kan medføre at utøvere som jukser fratår rene utøvere bl.a. pengepremier, medaljer og markedsstatus. Blir utøveren utestengt i en lenger periode enn fire år vil sannsynligheten for at utøveren returnerer til idretten reduseres tilsvarende.

Det kan stilles spørsmål til om fire års utestengelse også burde inneholdt et krav om at det må bevises at utøveren har inntatt stoffet for å øke prestasjonsevnen, ikke kun at stoffet er inntatt forsettlig. Da ville man vært mer sikker på at utøvere som blir utestengt i fire år, eller mer, faktisk har jukset. I tillegg hindrer man at utøvere som kun har handlet uaktsomt, men ikke klarer å motbevise forsett, blir ilagt en streng sanksjon.

Videre kan det stilles spørsmålsteget ved lempningsmulighetene. Da utøverne som regel ikke vet hvilket forbudt stoff vedkommende har testet positivt før etter resultatet av testen er klar, kan det sies å være uforholdsmessig at noen stoffer gir mulighet for reduksjon helt ned til en irrettesettelse, mens andre stoffer gir mulighet for reduksjon ned til ett års utestengelse, slik det er redegjort for over. For noen stoffer er den nedre grense for reduksjon ett år, men dette er ikke avgjort på bakgrunn av at utøveren har handlet med høyere grad av skyld enn utøvere som har testet positivt på den andre kategorien stoffer. En slik inndeling synes ikke å gi større fleksibilitet, men setter heller begrensninger for lempningsmuligheten.

For at fleksibiliteten skal fungere optimalt kan det argumenteres for at muligheten for reduksjon ikke burde begrenses ut fra hvilket stoff utøveren tester positivt på. Hadde reduksjonsmulighetene vært likt for alle typer stoffer og metoder ville alle utøvere hatt like muligheter og vurderingen ville utelukkende basert seg på hvilken grad av skyld utøveren har utvist. Da kan man i denne skyldvurderingen heller trekke inn hvilken kategori det ulike stoffet er plassert i som argument for at sanksjonen skal reduseres mer eller mindre.

8. KILDELISTE

Regelverk og forarbeider

Norges Idrettsforbund og Olympiske og Paralympiske Komités lov (07.06.2015 nr. 1).

World Anti-Doping Code 2015.

World Anti-Doping Code 2009.

Lov 20. Mai 2005 nr.28 om straff.

Forskrift om hva som er dopingmidler 30.juni 1993 nr. 18.

Ot.prp nr.22 (2008-2009) Om lov om endringer i straffeloven 20.mai 2005 nr. 28 (siste delproposisjon – slutføring av spesiell del og tilpasning av annen lovgivning).

Konvensjoner og deklarasjoner

European Council Anti-Doping Convention, 16. November 1989, Strasbourg.

UNESCOs International Convention against Doping in Sport, 19. Oktober 2005.

Copenhagen Declaration on Anti-Doping in Sport, Mars 2003, København.

Den Europeiske Menneskerettighetskonvensjonen, 04. November 1950, Roma.

Bøker

David, Paul, *A Guide to the World Anti-Doping Code – the Fight for the Spirit of Sport*, third edition (Cambridge, United Kingdom 2016).

Gröning, Linda, Erling Johannes Husabø og Jørn Jacobsen, *Frihet, forbrytelse og straff – En systematisk fremstilling av norsk strafferett* (Bergen 2016).

Kjenner, Gunnar-Martin (red.), *Idrett og juss*, 4. utgave (Oslo 2012).

Evald, Jens mfl., *Dansk og international sportsret*, 2. utgave (København 2017).

Lewis, Adam QC, Jonathan Taylor, *Sport: Law and Practice*, third edition (West Sussex, United Kingdom 2014).

Reeb, Matthieu, *Digest of CAS Awards Vol 3 2001-2003* (The Hague, The Netherlands 2004).

Artikler

Rigozzi, Antonio, Ulrich Haas, Emily Wisnosky og Marjolaine Viret, "Breaking down the process for determining a basic sanction under the 2015 World Anti-Doping Code", *International Sports Law Journal*, vol. 15, 2015 s.3-48.

Thune, Henriette Hillestad, "UNESCOs antidopingkonvensjon av 2005", *Idrætsjuristen – Årsskrift for Dansk Idrætsjuridisk Forening*, 2006 s.27-42.

Kjenner, Gunnar-Martin, "Rettsikkerheten for idrettsutøvere i dopingsaker", *Idrætsjuristen – Årsskrift for Dansk Idrætsjuridisk Forening*, 2005 s.85-95.

Thune, Henriette Hillestad, "Idrett og menneskerettigheter", *Idrætsjuristen – Årsskrift for Dansk Idrætsjuridisk Forening*, 2004 s.3-12.

Internettkilder

Tas-cas.org, *Media Release 9* http://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Media_Release_AHD9_DecisionOG18_02_03.pdf (link til dokument publisert 09.02.18. Sist åpnet 23.05.18)

World Anti-Doping Agency (hjemmeside) www.wada-ama.org

Wada-ama.org, *Who we are*, <https://www.wada-ama.org/en/who-we-are> (23.05.18).

Wada-ama.org, *2021 Code review*, <https://www.wada-ama.org/en/what-we-do/the-code/2021-code-review> (23.05.18)

Wada-ama.org, *Code compliance* <https://www.wada-ama.org/en/code-compliance> (23.05.18).

Wada-ama.org, *2016 Anti-Doping Rule Violations (ADRVs) Report (s.5)*. <https://www.wada-ama.org/en/resources/general-anti-doping-information/anti-doping-rule-violations-adrvs-report> (link til nedlastbart dokument, 23.05.18).

Wada-ama.org, *2015 ADO reference guide to the code (s.4 pkt. 1)* <https://www.wada-ama.org/en/resources/education-and-prevention/ado-reference-guide-to-the-code> (link til nedlastbart dokument, 31.05.18).

Antidoping.no, *Hva er doping?* <https://antidoping.no/regler/hva-er-doping/> (23.05.18)

Antidopning.no, *Antidoping Norge (ADNO)* <https://antidoping.no/om-antidoping-norge/> (23.05.18).

Antidopig.no, *Europarådet* <https://antidoping.no/internasjonalt/europaradet/> (23.05.18).

Unesco.org, *International Convention against Doping in Sport* <http://www.unesco.org/new/en/social-and-human-sciences/themes/anti-doping/international-convention-against-doping-in-sport/> (23.05.18).

Regjeringen.no, *Tilskudd til Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF)* <https://www.regjeringen.no/no/dep/kud/tilskudd/tilskudd-til-idrett1/Tilskudd-til-Norges-idrettsforbund-og-olympiske-og-paralympiske-komite-NIF/id764865/> (30.05.18).

Idrettsforbundet.no, *Om Norges Idrettsforbund* <https://www.idrettsforbundet.no/om-nif/om-norges-idrettsforbund/> (23.05.18)

Idrettsforbundet.no, *Organisering* <https://www.idrettsforbundet.no/om-nif/organisering/> (23.05.18).

Avisartikler på internett

Dagbladet.no, *Jo, det ble funnet 260 ganger mindre dop hos Contador. Men hva så?*
(forfatter: Esten O. Sæther) <https://www.dagbladet.no/sport/jo-det-ble-funnet-260-ganger-mindre-dop-hos-contador-men-hva-sa/68660226> (Publisert 05.09.17. Sist åpnet 23.05.18).

Avisanordland.no, *Når Johaug dømmes* (forfatter: leder)
<https://www.an.no/debatt/helse/sport/nar-johaug-dommes/o/5-4-462602> (Publisert 24.01.2017. Sist åpnet 23.05.18)

Dagsavisen.no, *Det urimelige ved Therese Johaug's sak* (forfatter: Anne Holt)
<https://www.dagsavisen.no/nyemeninger/det-urimelige-ved-therese-johaugs-sak-1.791329>
(Publisert 14.10.2016. Sist åpnet 23.05.18).

Avgjørelser fra CAS

CAS 94/129 *USA Shooting & Q. / Union Internationale de Tir (UIT), award of 23 May 1995.*

CAS 96/156 *F v. Fédération Internationale de Natation – det internasjonale svømmeforbund (FINA), award of 6 October 1997.*

CAS 2005/A/838 *Stefan Koubek v. International Tennis Federation, award of 13 April 2005*

CAS 2005/A/990 *P. v. IIHF, award of 24 August 2006.*

CAS 2006/A/1133 *WADA v. Michel Stauber & Swiss Olympic, award of 18 December 2006.*

CAS 2008/A/1545 *Andrea Anderson, LaTasha Colander Clark, Jearl Miles-Clark, Torri Edwards, Chryste Gaines, Monique Hennagan, Passion Richardson v. International Olympic Committee (IOC), award of 16 July 2010.*

CAS 2009/A/1948 *Berger v. World Anti-Doping Agency (WADA), award of March 2010.*

CAS 2010/A/2230 *International Wheelchair Basketball Federation (IWBF) v. UK Anti-Doping & Gibbs*, award of 22 February 2011.

CAS 2011/A/2384 & 2386 *Union Cycliste Internationale (UCI) v. Alberto Contador Velasco & Real Federación Española de Ciclismo (RFEC)*. *Alberto Contador Velasco & RFEC v. World Anti-Doping Agency*, award of 6 February 2012.

CAS 2011/A/2621 *Savic v. Professional Tennis Integrity Officers (PTIO)*, award of 5 September 2012.

CAS 2012/A/2959 *WADA v. Ali Nilforushan & Fédération Equestre Internationale (FEI)*, award of 30 April 2013.

CAS 2013/A/3327 *Martin Cilic v. International Tennis Federation (ITF)*, award of 11 April 2014.

CAS 2015/A/4233 *World Anti-Doping Agency (WADA) v. Martin Johnsrud Sundby & Fédération Internationale de Ski (FIS)*, award of 20 July 2016.

CAS 2016/A/4371 *Robert Lea v. United States Anti-Doping Agency*, award of 4 May 2016.

CAS 2016/A/4416 *FIFA v. Confederación Sudamericana de Fútbol & Brian Fernández*, award of 7 November 2016.

CAS 2016/A/4516 *WADA v. Turkish Football Federation (TFF) and Ahmet Kuru*, award of 21 September 2016.

CAS 2016/A/4563 *WADA v. Egyptian Anti-Doping Organisation & Radwa Araf Abg Elsalam*, award of 16 January 2017.

CAS 2016/A/4609 *WADA v. Indian National Anti-Doping Agency & Dane Pereira*, award of 19 January 2017.

CAS 2016/A/4626 *World Anti-Doping Agency (WADA) v. Indian National Anti-Doping Agency (NADA) & Mhaskar Meghali*, award of 20 September 2016.

CAS 2016/A/4643 *Maria Sharapova v. International Tennis Federation*, award of 30 September 2016.

CAS 2016/A/4828 *Carlos Iván Uyarzun Guínez v. Union Cycliste Internationale (UCI) & UCI Anti-Doping Tribunal (UCI-ADT) & Pan American Sports Organization (PASO) & Chilean National Olympic Committee (CNO)*, award of 31 May 2017.

CAS 2017/A/4962 *World Anti-Doping Agency (WADA) v. Comitato Permanente Antidoping San Marino NADO (CPA) & Karim Gharbi*, award of 3 August 2017.

CAS 2017/A/5015 *International Ski Federation (FIS) v. Therese Johaug & Norwegian Olympic and Paralympic Committee and Confederation of Sports (NIF)*, award of 21 August 2017.

CAS 2017/A/5017 *Serghei Tarnovschi v. International Canoe Federation (ICF)*, award of 11 July 2017.

Avgjørelser fra nasjonale og internasjonale voldgiftsretter

The International Tennis Federation v. Maria Sharapova, award of 6 June 2016.

Domsutvalget saksnr: 29/2016, Påtalenemnda i Stiftelsen Antidoping Norge (ADNO) mot Therese Johaug. Avgjort 10. Februar 2017.

UK Anti-Doping (UKAD) v. Andrew Riddiford, award of 26 May 2015.